

Volný čas matek s dětmi v azylových domech ve Zlínském kraji

Marie Horňáková

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marie HORŇÁKOVÁ**
Osobní číslo: **H08103**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Trávení volného času matek s dětmi v azylových domech**

Zásady pro vypracování:

Analýza literárních pramenů a zpracování teoretických východisek
Příprava výzkumu, výběr a charakteristika výzkumného souboru
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku
Zpracování a vyhodnocení získaných dat
Přijetí odpovídajících závěrů a prezentace výsledků výzkumu
Doporučení pro praxi

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HÁJEK,B., HOFBAUER,B., PÁVKOVÁ,J. Pedagogické ovlivňování volného času:současné trendy.Praha, Portál,2008. ISBN 978-80-7367-472-1

Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálních službách

HOFBAUER,B.Děti, mládež a volný čas.Praha, Portál,2004. ISBN 80-7178-927-5

KRAUS,B., POLÁČKOVÁ,v. et. al.Člověk-prostředí-výchova. Brno, Paido,2001.

ISBN 80-7315-004-2

GAVORA,P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno, Paido,2000.ISBN 80-85931-79-6

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eliška Zajitzová, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

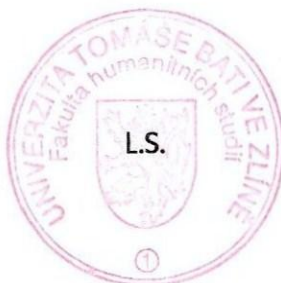
Datum zadání bakalářské práce: **25. ledna 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **6. května 2011**

Ve Zlíně dne 25. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně .....03.05.2011.....

....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudů. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku trávení volného času matek s dětmi žijících v azylových domech ve Zlínském kraji. S využitím literatury je zde uvedeno vysvětlení pojmů týkajících se oblasti volného času, rodiny a azylových domů.

Praktická část prezentuje výsledky výzkumu zaměřeného na způsoby trávení volného času matek s dětmi v azylových domech, srovnání nabídky volnočasových činností v jednotlivých azylových domech z pohledu matek a zaměstnanců.

Klíčová slova: azylový dům, volný čas, výchova k volnému času, rodina

ABSTRACT

The bachelor thesis is aimed at the problems of the possibilities of spending free time of mothers and their children who live in asylum houses in region Zlin. With using literature there is shown explanation of conceptions concerning area of free time, families and asylum houses.

The practical part presents the results of research aimed at free time activities of mothers and their children in asylum houses, comparing of the offers of free time activities in particular asylum houses from the sights of mothers and employees.

Keywords: asylum house, free time, education for leisure time, family

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Elišce Zajitzové Ph.D. za její čas, odborné vedení a cenné připomínky při zpracovávání mé bakalářské práce.

„Není málo času, který máme, ale mnoho času, který nevyužijeme.“

Seneca

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VOLNÝ ČAS.....	13
1.1 DEFINICE VOLNÉHO ČASU	13
1.2 VÝCHOVA VE VOLNÉM ČASE	14
1.2.1 Historie výchovy ve volném čase.....	14
1.2.2 Funkce výchovy ve volném čase.....	16
1.3 VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE.....	16
1.4 VOLNÝ ČAS V DOSPĚLOSTI	17
1.5 VOLNÝ ČAS A RODINA	17
1.6 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY	19
2 RODINA.....	21
2.1 DEFINICE RODINY	21
2.2 POTŘEBY A FUNKCE RODINY.....	22
2.3 VÝVOJ OSOBNOSTI	24
2.4 RODINNÉ PROSTŘEDÍ	25
3 AZYLOVÉ DOMY.....	29
3.1 DRUHY AZYLOVÝCH DOMŮ	29
3.1.1 Azylové domy pro muže a noclehárny	29
3.1.2 Azylové domy pro matky s dětmi	30
3.2 RODINA V AZYLOVÉM DOMĚ	30
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	32
4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	33
4.1 CÍL VÝZKUMU, DÍLČÍ CÍLE	33
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	33
4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	34
4.4 METODY VÝZKUMU.....	34
5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	36
5.1 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT Z DOTAZNÍKŮ PRO MATKY.....	36
5.2 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT Z DOTAZNÍKŮ PRO ZAMĚSTNANCE	57
5.2.1 Azylové domy pro matky s dětmi ve Zlínském kraji	57
5.3 VÝSLEDKY VÝZKUMU	68
ZÁVĚR	71
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	73

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	76
SEZNAM OBRÁZKŮ	77
SEZNAM TABULEK.....	79
SEZNAM PŘÍLOH.....	80

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám využitím volného času matek s dětmi v azylových domech ve Zlínském kraji. Tyto matky se ve většině případů ocitly v krizové situaci a jako řešení zvolily pobyt v azylovém domě. Volný čas a aktivity s ním spojené jsou velmi přínosné nejen pro děti, ale i pro matky samotné. Dále se ve své práci zabývám úlohou rodiny, která má v životě člověka nenahraditelný význam. Také prostředí a jeho působení každého jedince svým způsobem ovlivňuje.

Čas, který matka stráví společně se svým dítětem je velmi důležitý pro jeho další vývoj a osobnostní rozvoj. Během dne máme hodně příležitostí zažít s dítětem příjemné chvíle, které většinou promarníme různými činnostmi např. spojenými s chodem domácnosti. Ale mohli bychom ho naplnit procvičováním ducha, těla, smyslů nebo jen společnou zábavou. Lépe se nám podaří vychovat šťastné, sebevědomé, zodpovědné dítě, které je rádo mezi lidmi, umí řešit problémy, tvořivě myslet a je fyzicky zdatné. Správným využitím volného času si dítě osvojí důležité dovednosti a návyky, které ho budou provázet po celý život. Význam smysluplného využití volného času pro matky s dětmi vidím především v rozvoji osobnosti dítěte, vzoru pro jednání v budoucnosti, upevnění vztahu matka a dítě a v případě neúplných rodin, také mužský vzor, který dítěti může nahradit například vedoucí kroužku.

Azylové domy jsou jednou z forem sociální pomoci matkám s dětmi v nepříznivé životní situaci, kterou je bezesporu i ztráta bydlení. Jsou to především ženy, které se musí vlastními silami s touto náročnou životní situací potýkat a bez pomoci státních či nestátních institucí by tuto situaci nezvládly. Jejich situace je velmi ztížena tím, že na rozdíl od „klasických bezdomovců“, nemají odpovědnost jen samy za sebe, ale i za své děti. Často se jedná o ženy s nejmenšími dětmi, se kterými jsou na mateřské či rodičovské dovolené nebo o ženy po rozpadu partnerského vztahu, které si díky své finanční situaci nemohou zajistit bydlení jinou formou.

Cílem mé práce je zmapovat volný čas matek s dětmi žijících v azylových domech ve Zlínském kraji. Využívají-li svůj volný čas strávený s dětmi smysluplně a vedou-li jimi zvolené činnosti k rozvoji osobnosti dítěte, ale i matek samotných.

Teoretická část je rozdělena do tří částí. První část je věnována pojmu volného času, přináší jeho definici, historii, zabývá se problematikou výchovy ve volném čase, volným časem

děti a mládeže a samozřejmě i volným časem v rodině. Druhá část je zaměřena na rodinu, její funkce, rodinné prostředí, vývoj osobnosti a rizikové faktory v rodinném prostředí. Třetí část přináší základní informace o azylových domech v České republice z hlediska jejich rozdělení a podrobněji se věnuje typu azylových domů pro matky s dětmi.

Praktická část obsahuje přehled výsledků výzkumu zaměřeného na obecné informace, týkající se matek, dále způsobu trávení volného času, volnočasovým činnostem v jednotlivých azylových domech z pohledu matek, ale i zaměstnanců. Chci nalézt odpovědi na výzkumné otázky, které považuji za podstatné. Jaké je složení matek žijících v azylových domech, z hlediska věku, rodinného stavu a vzdělání? Jakým způsobem tráví matky s dětmi v azylových domech, volný čas? Co pro matky volný čas znamená? Zda azylové domy pořádají volnočasové aktivity, na co jsou zaměřeny a jakým způsobem financovány? O jaké činnosti mají matky s dětmi největší zájem, využívají-li i jiné možnosti trávení volného času? Tato část bakalářské práce je rozdělena do dvou úseků v prvním jsou vyhodnoceny výsledky výzkumného šetření matek a ve druhém jsou výsledky zaměstnanců jednotlivých azylových domů ve Zlínském kraji.

Výsledky výzkumného šetření mohou sloužit pracovníkům v jednotlivých azylových domech, jako podklad pro návrhy využití volnočasových činností pro matky s dětmi. Dále se široká veřejnost může seznámit s posláním, cílovou skupinou a různými aktivitami jednotlivých azylových domů pro matky s dětmi ve Zlínském kraji.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VOLNÝ ČAS

Volný čas tvoří významnou oblast života člověka, důležitou roli má především pro děti a mládež. Volnočasové aktivity probíhající v různém prostředí mají rozmanitý obsah, hodnotové zaměření a účinky, tím nám pomáhají utvářet jednotlivce, jejich skupinu, mladou generaci a nakonec celou společnost. Na druhé straně může být volný čas prostorem nebezpečí a úskalí, umožňuje nicnedělání, nudu nebo nežádoucí jednání vůči sobě, druhým, majetku a přírodě. Pozitivní vyústění volnočasových aktivit může významnou měrou přispět k rozvoji osobností dětí a mládeže, ovlivnění může být pozitivní nebo negativní. Děti a mládež by měly svůj volný čas prožívat smysluplně a plnohodnotně, aby se stávaly aktivní, zahrnovaly ho do své přípravy a přenášely do svého života.

1.1 Definice volného času

Volný čas může pro člověka znamenat způsob trávení svého volna nebo odpočinku. Můžeme se setkat s množstvím definic, například podle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2008, s. 66)

„Volný čas - je to čas, ve kterém se můžeme věnovat činnostem, které máme rádi, baví nás, přinášejí radost a uvolnění, chceme a můžeme je dělat.“

„Čas, v němž jedinec svobodně na základě svých zájmů, nálad a pocitů, volí svoji činnost“.

Podle Průchy a Walterové a Mareše (2009, s. 341)

„Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku).“

Podle Spousty (In Kavanová, Chudý, 2005, s. 9)

„Volný čas je čas, který člověku zůstává jako protiváha nutných činností spojených se zaměstnáním, sociálními povinnostmi a biologickými potřebami, je to čas prázdný, který každý může naplnit v rámci daných podmínek svobodně, podle své vlastní vůle.“

Funkce volného času

Zkušenosti získané na základě různých činností pomáhají vytvářet názor na život, společnost a svět kolem nás. Volný čas plní podle Hofbauera (2004) tři hlavní funkce.

1. **Odpočinek**, který odbourává únavu vzniklou při práci, je důležitý především pro obnovení pracovních sil.
2. **Zábava** je neobvyklá činnost, která naruší stereotyp našich činností, je spojena s novými zážitky.
3. **Rozvoj osobnosti** po stránce duševní, tělesné i sociální, znamená spoluúčast na vytváření kultury, patří sem činnosti spojené se vzděláváním a veřejná činnost.

1.2 Výchova ve volném čase

Výchova ve volném čase je součástí výchovného působení v té části lidského života, o které si může člověk sám rozhodovat. Často se používá i termín výchova mimo vyučování. Umožňuje uspokojování potřeb, rozšiřování zájmů, rozvoj schopností jednotlivců.

Vymezuje se podle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2008) čtyřmi znaky:

- Probíhá mimo povinné vyučování
- Probíhá převážně ve volném čase
- Probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny
- Je institucionálně zajištěna

1.2.1 Historie výchovy ve volném čase

Historické kořeny volného času sahají do daleké minulosti. V životě člověka se neustále střídá doba práce a doba odpočinku. Využití volného času bylo v různých dobách pojato odlišným způsobem. Podle Aristotela měl být volný čas věnován především filozofickým úvahám a rozmlouvám. Jan Ámos Komenský by rozdělil stejným dílem práci, spánek i aktivní odpočinek, za který považoval vzdělávání. (Kavanová, Chudý, 2005)

Počátky výchovy ve volném čase můžeme hledat po skončení třicetileté války, kdy nastala proměna práce a životního způsobu obyvatel měst a vesnic. V průběhu 17. století bylo trávení volného času rozděleno podle vrstev obyvatelstva. Bohatí měšťané zakládali kluby,

spolky a pořizovali si víkendové domy. Chudí příslušníci dělnictva usilovali o zkrácení pracovní doby. Významné změny v oblasti volného času nastaly s rozvojem moderního strojového průmyslu. Kdy hlavním cílem bylo získání dostatečného času k regeneraci, vzdělávání, rozvoji zájmů a veřejné činnosti. Začaly vznikat zařízení určené pro aktivity dospělých. V průběhu 19. a 20. století si lidé uvědomili, že pokud se o děti po vyučování nikdo nestará, dospívají z nich mladí nezbedové, kteří nezřídka končí v káznících. Zrod aktivit a zařízení volného času znamenal pro děti a mladé lidi osvobození od dosavadních sociálních vazeb a výchovné podřízenosti spjaté s rodinnou a školní výchovou. Do popředí vystoupil zájem o rozvoj osobnosti, významnou roli zde hrála i dobrovolnost činnosti a účasti na ní. Různá sdružení a zařízení volného času vznikala především v západních zemích, vývoj ve střední a východní Evropě byl v tomto směru opožděn. V meziválečném období vznikly dva modely uspořádání volného času dětí a mládeže:

1. Model v zemích západní a severní Evropy - zde byl podporován rozvoj sdružení a jejich aktivit pod dohledem státu.
2. Model v Sovětském svazu - zde byl přímý vliv státu a jeho ideologií.

V České republice v tomto období vzniklo množství sdružení především zaměřených na sport, tělovýchovu a turistiku, pracovala zde řada charitativních spolků a tím jsme se přibližovali západnímu modelu. Po skončení 2. světové války jsme jako většina socialistických zemí přijali obdobný model jako v Sovětském svazu. Domy pionýrů a mládeže u nás byly prezentovány jako zařízení otevřená a přístupná všem dětem a mladým lidem. V 70. a 80. letech minulého století byl v západoevropských zemích zaznamenán růst životních problémů mladé generace spojený s krizí rodiny, nezaměstnaností, drogovou závislostí a také s klesajícím zájmem o členství ve sdruženích. V České republice dále pokračoval vliv koncepce volného času ze Sovětského svazu. V 80. letech se i u naší mládeže začínají projevovat negativní jevy jako drogy, AIDS, brutalita. Na konci 20. století se situace změnila, souvisí to především s uspořádáním v Evropě, v postkomunistických zemích se znovu obnovila činnost různých hnutí a spolků, jejichž činnost byla od 40. let přerušena. V současné době začala zařízení reagovat na problémy mladé generace, začala rozvíjet a zvyšovat účinnost nabídek aktivit, věnovat se prevenci sociálně patologických jevů a dále rozšiřovat svou činnost.(Pávková, 2008)

1.2.2 Funkce výchovy ve volném čase

Výchovně-vzdělávací funkce je považována za prioritní. Spočívá v záměrném a cílevědomém působení na všechny složky osobnosti, tělesnou, psychickou i sociální. Prostřednictvím různých činností můžeme děti i dospělé motivovat k žádoucímu využívání volného času, k získávání nových vědomostí a dovedností.

Zdravotní funkce podporuje zdravý tělesný, duševní a sociální vývoj člověka, především podněcováním k pohybu, usměrňováním denního režimu, zdravým stravováním, upevňováním hygienických návyků, dodržováním bezpečnosti práce. Vede k vyváženému střídání činností jako je práce – odpočinek, duševní – tělesná činnost.

Sociální funkci lze chápat několika způsoby:

Jako péči o děti, zajištění jejich bezpečnosti a dohledu v době, kdy vyučování skončilo, ale rodiče jsou v zaměstnání nebo jinak zaneprázdněni. Zajišťují ji především školská zařízení. Nebo jako navazování sociálních vztahů mezi lidmi z různého sociálního prostředí, které spojují stejné zájmy, názory a postoje, ale může je spojovat například i zdravotní postižení. Zájem o setkávání v různých skupinách pozitivně přispívá k socializaci člověka.

Také ji můžeme chápat jako příležitost k vyrovnání rozdílů mezi dětmi. To je velmi důležité z hlediska pomoci dětem, které žijí v nepodnětném nebo problematickém rodinném prostředí. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008)

1.3 Volný čas dětí a mládeže

Volný čas dětí a mládeže má svá specifika, od volného času dospělých se liší především svým rozsahem, obsahem činností, mírou samostatnosti a závislosti a nezbytností pedagogického ovlivňování. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008). Jedinec je schopen zajímat se o široké spektrum zájmových aktivit, tyto jsou z velké části ovlivněny také jeho pohlavím. Dospělí spíše prohlubují své zájmy a činnosti, které jsou však již zúžené. (MŠMT, 2002)

Trávení volného času dětí a mládeže nesmí být zlehčováno, mívá to pro děti, na které jejich rodiče nemají čas, nežádoucí dopad. V současné době se u volnočasových aktivit dětí mládeže prohlubuje spíše pasivita a nenáročnost aktivit, také jejich frekvence se zřetelně snižuje. Pouze sledování televize a počítačové aktivity mají vzrůstající tendenci. Mizí i volný čas věnovaný vzdělávání, což může mít nežádoucí důsledky pro budoucnost naší společnosti. Mladí lidé a děti tak po vyučování tráví čas nicneděláním a nudou a mohou podleh-

nout i nežádoucím, protispolečenskému jednání. Překonávat neschopnost a nepřípravenost dětí a mladých lidí pozitivně trávit svůj volný čas, vyžaduje dostatek přitažlivých nabídek, odstraňovat nezáměr a učit je tyto možnosti využívat. Při volnočasových aktivitách se lze setkávat s vrstevníky i příslušníky starších generací, vytvářet nové kontakty a zároveň být „chráněn“ před sociálně patologickými jevy. Naplňování volného času především pozitivními aktivitami má velký význam při utváření osobnosti mladého člověka. Volnočasové aktivity jsou nezbytným prvkem ve výchově dětí, ale začlenění do nich je poměrně složitý proces. Zájmy jednotlivců mají úzkou souvislost s vlohami a schopnostmi. Člověk většinou rozvíjí ty zájmy, ve kterých je úspěšný a dosahuje uspokojení z činnosti. Zájmová činnost příznivě ovlivňuje efektivitu výchovy a vzdělávání, rozvíjí celou osobnost. Také podporuje samostatnost, tvořivost a společenskou aktivitu. Vytváření kladných vztahů k různým činnostem a celoživotnímu vzdělávání přispívá i k úvahám o volbě povolání a uplatnění v budoucím životě.

1.4 Volný čas v dospělosti

V zájmových činnostech jsou lidé nejaktivnější okolo 17 let. V tomto období se vytváří životní styl a společenské zaměření člověka. S přibývajícými pracovními a rodinnými povinnostmi se počet volnočasových aktivit výrazně zmenšuje. Rozdíl je také v trávení volného času podle pohlaví. Ženy se více soustředí na rodinu a domov, více čtou a navštěvují kulturní akce. Muži se věnují spíše sportu, zejména kolektivním hrám, ale také sebevzdělávání. Vliv vzdělání je velmi významný pro výběr volnočasových činností. Někteří jedinci považují volný čas za něco nevhodného, co v jejich životě nemá místo, za největší hodnotu považují práci. Lidé žijící na vesnici se ve volném čase zabývají především prací na zahradě a údržbou domů. Nejsou zde různá kulturní zařízení, proto lidé často sledují televizi nebo poslouchají rozhlas. Ve městech je nabídka podstatně širší.

„Zatímco pro městské lidi má volný čas vysokou hodnotu a prestiž, na vesnici je často chápán jako čas promarněný, jako zahálka, kterou by bylo možno nahradit něčím užitečnějším a praktičtějším.“ (Pácl in Šerák, 2009, s. 40)

1.5 Volný čas a rodina

První setkání s volným časem probíhá v rodině a ve škole, zde získávají děti a mládež první zkušenosti. Působí tu podmínky výchovy dítěte v rodině a také její velikost a úplnost.

Rodiče by měly být spíše iniciátory, inspirátory nebo spoluorganizátory aktivit svých dětí, nepůsobit direktivně. Způsoby využití volného času v rodině se liší zejména v závislosti na sociálním statusu, životním stylu či celkovému vztahu k volnočasovým potřebám dítěte.

„Spousta rodičů neví, že s dítětem musí strávit určitou sumu času, protože to dítě ke svému rozvoji potřebuje. Děti nemusí kupovat drahé věci, ale musí s ním strávit čas, musí si s ním povídat, poslouchat ho a brát ho vážně, musí reagovat na to, co říká a co dělá. Rodič má právo nebo někdy i povinnost odmítnout to, co dítě dělá, pokud s jeho chováním nesouhlasí, ale nikdy nesmí odmítnout dítě samotné.“ (MŠMT, 2002)

V současné době se prohlubují rozdíly mezi sociálně úspěšnými a znevýhodněnými skupinami, tedy nastává společenská nerovnost. Neustále se zvyšuje životní nejistota a rostou životní náklady, s tím souvisí schopnost pokrýt finanční náklady, především na základní životní potřeby. Rodiny často omezují výdaje na volný čas. Dospělí by měli vést děti k aktivní činnosti, učit je, aby se podíleli na různých činnostech, uměli se spolehnout v první řadě pouze na sebe.

Rodina na dítě může působit z různých směrů, například Hofbauer (2004) uvádí, že je to především pomocí nápodoby a reprodukce, což je uskutečňováno pomocí pozitivního volnočasového chování rodičů a prostřednictvím účasti dětí na aktivitách rodiny, jako jsou návštěvy kina, divadla, hraní společenských her, výlety, společné dovolené apod. Dále uskutečňováním pravidelných zájmových činností dětí v rodině, kdy aktivity dětí mohou navazovat na aktivity rodičů, ale mohou být i zaměřeny jiným směrem. Sledováním a reagováním na potřeby, zájmy a nadání dětí, podpořit ty činnosti, které si děti samy vyberou. Společným východiskem by měl být dostatek času věnovaný rodiči dětem, jejich přístup, aby se děti naučily využít volný čas k rozvoji nejen sebe, ale také ve prospěch druhých. Takový přístup není vždy samozřejmostí, v některých rodinách se naopak projevuje viditelný nezájem o volný čas dětí. Životní styl rodiny ovlivňuje a spoluvytváří aktivity volného času, zároveň je usměrňuje, pozitivní podněty využívá a nežádoucí vyřazuje. Ideální stav by byl, kdyby děti mohly využívat svůj volný čas různorodě, smysluplně a na základě dobrovolného rozhodnutí podporovaného rodiči. Volnočasové činnosti usnadňují překonávání odstupů a izolace mezi různými životními a také výchovnými prostředími, jsou podstatné při utváření pozitivní hodnotové orientace. Motivace dítěte k učení a k činnostem ve volném čase zároveň působí na formování psychických vlastností dítěte. (Čáp, 1996)

1.6 Volnočasové aktivity

Volnočasové aktivity jsou činnosti založené na zájmu. Zájmy dětí se s věkem mění a neustále se vyvíjejí. Cílem volnočasových aktivit je osvojení znalostí, dovedností a kompetencí z oblasti volného času. Výběr volnočasových aktivit úzce souvisí se zájmem jedince a činnostmi, které rád vykonává.

Volnočasové aktivity můžeme rozdělit do několika oblastí:

- Vzdělávací aktivity, jejichž úkolem je rozvoj osobnostních vloh a nadání. Jde především o rozšíření znalostí v oboru, ve kterém jedinec vyniká.
- Zájmové kroužky, se zaměřují na nejrůznější obory, kladou větší důraz na vyžití a zájmy nežli na získávání znalostí.
- Sportovní aktivity, zde je zajištěn rozvoj hlavně po stránce pohybové.
- Všestranně zaměřené aktivity, spojují vždy dvě a více z uvedených činností, jejich smyslem je soužití v kolektivu, sociální schopnosti, výchova.

(Zkola, 2004)

Důležité je správně volný čas využít a zájem něco dělat. Podle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2008) zájem úzce souvisí se zaměřením osobnosti, můžeme jej vymezit jako relativně pevné úsilí zabývat se činností, která jedince zajímá.

Společenskovední – jsou to činnosti, které vedou k poznávání společenského dění, historie, sběratelství, jazykovědy, společenského chování, vedou k výchově k vlastenectví, k partnerství a rodičovství.

Pracovně-technické – jsou činnosti pomáhající utváření manuální zručnosti, především v oblasti vědy a techniky. Jedná se o práci s různým materiálem, stavebnicemi, elektronikou, můžeme sem zahrnout i přípravu pokrmů.

Přírodovědně – ekologické – tyto činnosti vedou k prohloubení vědomostí o přírodě, její ochraně, pěstitelství a chovatelství.

Esteticko-výchovné – jedná se o činnosti, které podporují rozvoj hudebního, výtvarného, literárního, dramatického a pohybově-dramatického projevu.

Tělovýchovné, sportovní a turistické – tyto činnosti přispívají k rozvoji fyzické a psychické odolnosti a tělesné zdatnosti. Jsou potřebné především ze zdravotního hlediska a také plní funkci socializace jedince, který si osvojuje týmovou práci, vůdcovské role.

Práce s výpočetní technikou – tyto činnosti v současné době zaujímají významné místo v oblasti volného času, zájem o ně převyšuje klasické aktivity jako je například četba.

Aktivní účast na zájmové činnosti je z velké části podmíněna motivací. Měla by nejen vzbuzovat zájem o činnost, ale také zvědavost a soutěživost. Pokud dítě uspěje v nějaké činnosti, chce být oceněno a má tendenci ji opakovat. Hodnotový systém jedince a sociální prostředí, ve kterém vyrůstá, tvoří základ pro motivaci. „Motivování je proces, v němž jsou vnitřní podněty směřovány k určeným cílům.“ (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 171).

Motivy zájmové činnosti musí být přiměřené věku a osobnosti účastníků, měly by směřovat k zájmu o činnost a její udržování. Dítě má v průběhu dětství velké množství zájmů, vybírá si, co bude dělat a často tyto aktivity může měnit. V dospělosti zájmy ustupují kariéře a vracejí se až v pozdějším věku, kdy rodiče zůstanou bez dětí nebo jsou v důchodovém věku. Rodiče by měly jít příkladem při vybírání těchto aktivit a naučit děti vybírat takové činnosti, které vedou k aktivnímu odpočinku, zábavě, ale i k celoživotnímu vzdělávání.

Volnočasovým aktivitám pro děti i dospělé se věnují zejména občanská sdružení, neziskové organizace státní i nestátní, tělovýchovné jednoty, sportovní kluby, jazykové a hudební školy, střediska volného času.

Pouze pro děti a mládež jsou určeny školní družiny, školní kluby, nízkoprahová zařízení, následují výchovná a ubytovací zařízení jako domovy mládeže, zařízení pro ústavní výchovu.

2 RODINA

Rodina je nejdůležitější a nenahraditelnou sociální skupinou v životě člověka. Umožňuje jedinci vytvořit pevné vazby důležité pro psychosociální vývoj. Každý jedinec hledá v rodině především bezpečí a vzájemné porozumění. Není možné přesně určit, jaký vliv na osobnost dítěte bude mít prostředí, ve kterém vyrůstá, hraje zde velkou roli genetická výbava jedince.

Podle Čápa (1996) má rodina pro psychický vývoj dítěte velký význam, zvláště v působení matky, její péče a citového vztahu k dítěti.

2.1 Definice rodiny

Rodinu můžeme vymezit různými způsoby, například autoři pedagogického slovníku označují rodinu jako „sociální skupina nebo společenství, žijící ve vlastním prostoru – domově, uspokojující potřeby, poskytující péči a základní jistoty dětem.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 248)

Pradka (in Kraus 2008, s. 80) vymezuje rodinu „jako rodinné prostředí, do něhož se člověk rodí, aniž si mohl vybrat jiné, a přejímá to, co mu připravili rodiče.“

V současné době bývá rodina často označována za rodinu v krizi. Je to důsledek spojený s nárůstem rozvodovosti a zároveň poklesu porodnosti a sňatečnosti. Z naší společnosti pomalu mizí tradiční rodina, která se skládá z otce, matky a dětí. Klesá počet dětí v rodině, omezuje se vícegenerační soužití. Pojem rodina, je spíše nahrazován pojmem rodinné soužití lidí. Základem takového soužití je citová vazba mezi osobami, které spolu žijí. Záměrně uvádím osobami, protože partneři mohou být jak opačného, tak stejného pohlaví. Existují také rodinná soužití, kde žije pouze jeden dospělý a dítě nebo děti. V takovém soužití je hlavním poutem rodičovství. Rodičovské pouto můžeme považovat za významnější než pouto partnerské. Rodina tvoří pro člověka nenahraditelná součást jeho života především při předávání hodnot z generace na generaci. Zajišťuje pro své členy mnoho činností jako hmotné zabezpečení, péče o zdraví a výživu, vytváří výchovné prostředí pro děti.

Dítě se narodí do určité rodiny, která pomocí rodinné výchovy uvádí dítě do života v určitém kulturním prostředí. Jedinec je vlivu socio-kulturního prostředí vystaven celý život. Odlišná kulturní příslušnost se vyznačuje především jinými normami chování, ve spojitosti s vzájemnými rodinnými vztahy a sociální zkušeností, formují člověka a jeho

chování. Zkušenosti, které dítě získává v prvních třech letech života, mají výrazný vliv na jeho osobnost. (Nakonečný, 1998)

2.2 Potřeby a funkce rodiny

Potřeby rodiny podle Kilpatrickové a Hollanda (In Matoušek, Pazlarová, 2010) jsou:

Přežití a zdravý vývoj – patří sem ubytování, jídlo, ochrana před nebezpečím, zdravotní péče. Rodiny se mohou v situaci nenaplnění této potřeby ocitnout krátkodobě, ale také dlouhodobě či opakovaně. Většinou postrádají rozdělení rolí, jsou zcela neorganizované, členové se nepodporují.

Struktura a organizace rodiny – je zaměřena na strukturu a fungování rodiny a domácnosti. V takové rodině často chybí autorita a vedení ze strany rodičů, což se projevuje u dětí ve výchovných problémech. Je zde špatná komunikace, nezvládání chodu domácnosti.

Vnitřní vztahy v rodině – role a hranice – patří sem rodiny materiálně uspokojivě zabezpečené, které nemají vyřešenu otázku rolí jednotlivých členů a hranic mezi nimi. Vztahy mezi jednotlivými členy jsou často zdrojem konfliktů.

Kvalita života členů rodiny a rodiny jako celku – patří sem potřeby související s kvalitou života, se spokojeností s vlastním životem, možnostmi osobnostního rozvoje.

Obsah funkcí rodiny se v průběhu dějinného vývoje proměňuje, některé funkce ztrácejí význam, jiné se přetvářejí, další se zužují nebo rozšiřují. V současné rodině proběhl složitý a dlouhodobý proces demokratizace, otec ztratil své výsadní postavení v rodině, žena získala některá práva, ale také povinnosti, které byly dříve připisovány výhradně mužům. Děti se začaly podílet na organizaci rodinného života. Vztah mezi rodiči a dětmi se nerozvíjí v rovině autority a podřízenosti, ale spíše v rovině přátelství. (Kraus, Poláčková, 2001).

Funkce rodiny podle Střelce (In Celá, 2006)

Biologicko – reprodukční funkce označuje děti, jako pokračovatele života rodiny a společnosti a zároveň jako nositele tradic a hodnot.

Ekonomicko - zabezpečovací určuje zodpovědnost rodičů za materiální zabezpečení svých dětí a vytvoření podmínek pro jejich zdravý rozvoj a vývoj.

Výchovně – socializační funkce je velmi důležitá v dětství, má velký vliv na vývoj dítěte, přispívá k uspokojování základních psychických potřeb, je vzorem mezilidských vztahů, které si dítě ponese dál do života, připravuje dítě na vstup do společnosti.

Emocionálně – ochranná – spočívá v uspokojování potřeb bezpečí, jistoty, přijetí a lásky, pochopení, citové podpory, intimity, uznání všech členů rodiny. Rodiče pro sebe i pro děti, vytvářejí vyrovnané prostředí plné vnitřní pohody.

Odpočinek a regenerace tělesných a duševních sil – rodina zde plní funkci náhradního prostředí ve vztahu ke světu práce a povinností. Souvisí s vlivem změn života jednotlivých členů rodiny.

Z hlediska průběhu socializace je důležité, jakým způsobem se rodina vypořádá s plněním svých funkcí. Rozlišujeme podle Krause (2008) rodinu:

- **funkční**, která plní přiměřeně všechny své funkce
- **dysfunkční**, která některé funkce plní nedostatečně, život rodiny však není nijak zvlášť ohrožen
- **afunkční**, tato rodina nezvládá plnění všech základních funkcí a rozkládá se.

Podle Střelce (In Celá, 2006) můžeme rozlišit čtyři druhy funkčnosti rodiny.

1. Funkční rodina je nenarušená, schopná zajistit dítěti dobrý vývoj a prosperitu.
2. Problémová rodina, zde se vyskytují poruchy některých funkcí, které neohrožují rodinný systém a vývoj dítěte, členové rodiny jsou schopni situaci řešit sami.
3. Dysfunkční rodina, v této rodině se často vyskytují poruchy některých nebo všech funkcí, které ohrožují rodinu jako celek, ale především vývoj dítěte, rodina si nedokáže bez pomoci odborníků sama poradit.
4. Afunkční rodina, přestává plnit svůj základní účel, což je způsobeno poruchami v takovém rozsahu, že je ohroženo dítě. V tomto případě přichází v úvahu řešení, umístění dítěte do náhradní rodinné výchovy.

Plnění základních funkcí rodiny má zásadní vliv na zdravý vývoj dítěte, některé se váží pouze k určitému věku, jiné mají platnost trvalou.

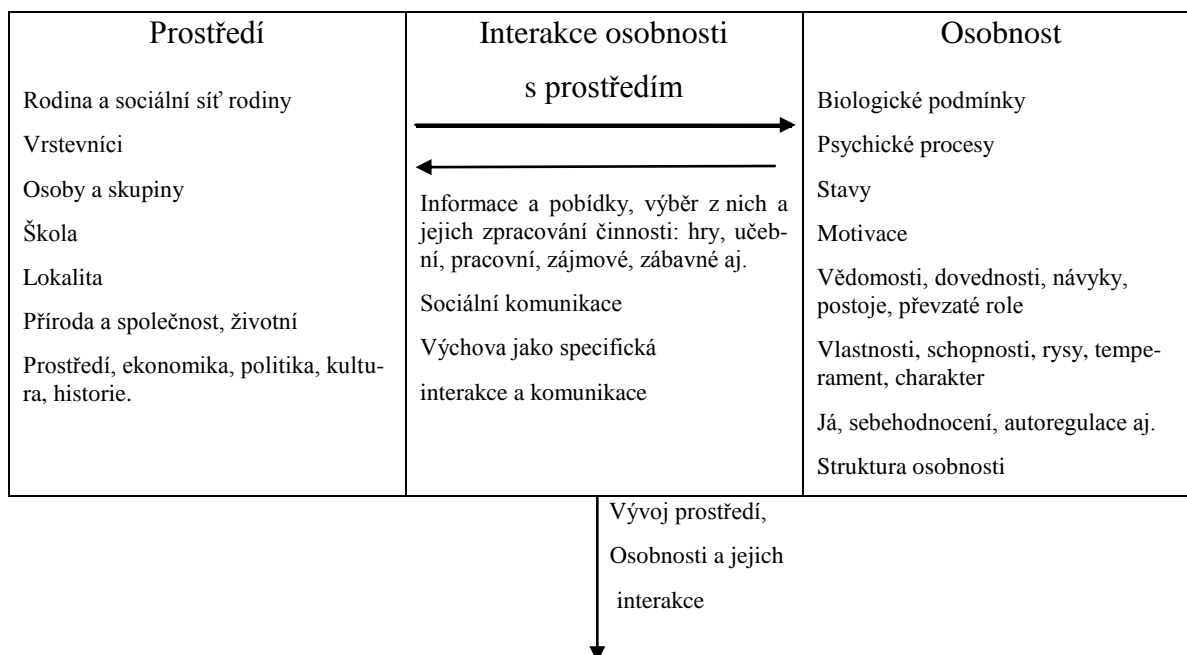
2.3 Vývoj osobnosti

Každé věkové období je specifické nejen z hlediska tělesného a motorického vývoje jedince, ale také z hlediska vývoje osobnosti. Podle Čápa (1996) označujeme termínem osobnost, člověka se všemi jeho psychickými, biologickými i sociálními znaky, přitom patří k určité rodině, školní třídě nebo pracovní skupině, národnosti apod. To vše na něj působí a ovlivňuje jeho psychické vlastnosti, motivaci a jeho prožívání. Vývoj osobnosti tvoří jeden celek s biologickým vývojem člověka a jeho začleněním do společnosti. Zahrnuje dva navzájem propojené aspekty. Je to zrání, u kterého hraje velkou roli dědičnost a vzájemné působení jedince s prostředím. Jejich jednotu vytváří vývoj osobnosti. Pokud jedinec žije v narušeném životním prostředí, omezená příležitost k učení a k činnostem může urychlovat nebo zpomalovat vývoj. Nejvíce je to patrné u vývoje složitých forem vnímání a myšlení, zájmů a rysů osobnosti.

Významná je především socializace jedince v dětství a mládí. Kdy se učí žít s lidmi a zároveň s nimi vycházet, dále přizpůsobovat se druhým, spolupracovat, osvojuje si řeč, vědomosti, hodnoty a také sociální dovednosti.

Na dítě působí s určitým záměrem především rodiče, potom škola a výchovné instituce, ale v neposlední řadě jsou to i zájmové kroužky, sportovní oddíly, média. Dítě se učí rozmanitým činnostem pomocí různých forem učení, ty potom formují osobnost a jsou velmi důležité pro vývoj člověka.

Obr. č. 1 Schéma podmínek působících na vývoj osobnosti (Čáp, 1996, s. 39)

Na rozvoj různých stránek osobnosti dítěte působí také rozdílné zaměření a obsah volnočasových činností. Rozšiřují poznání, emocionální zážitky, rozvíjí volní vlastnosti jako je například vytrvalost nebo pomáhají zvládat různé sociální kompetence. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2003)

2.4 Rodinné prostředí

Rodinné prostředí můžeme podle Krause (2008) rozdělit do několika oblastí, které jsou vzájemně propojeny, pro charakteristiku rodinného prostředí jsou tyto oblasti stejně významné jako charakteristika osobnosti.

1. *Demograficko - psychologické* podmínky rodinného prostředí, zahrnují celkovou strukturu rodiny, jde především o úplnost a neúplnost rodiny, počet dětí a vnitřní stabilita rodiny a s tím související vztahy mezi jednotlivými členy.

2. *Materiálně – ekonomické* faktory rodinného prostředí, můžeme sem zařadit zaměstnání rodičů, oblast bydlení, finanční zajištění, vliv technických prostředků, ale i materiální zabezpečení v oblasti zájmové činnosti.

3. *Kulturně - výchovná* oblast, do této se řadí vzdělání rodičů, hodnotová orientace, životní styl spojený s využíváním volného času, pedagogické působení rodičů na děti, zaměřené na vytváření postojů k lidem.

Základní funkcí rodinného prostředí je poskytnutí dítěti lásky a domova, ve kterém mu se bude přirozeně vyvíjet a kde se mu dostane uspokojení jeho základních biologických potřeb.

Domov, považujeme za chráněné místo, oddělené od jiných veřejných prostor, kde jsou nejbližší lidé v intenzivním kontaktu a tráví zde hodně času. Není to jen byt či dům, ale i jeho okolí, které nás může pozitivně či negativně ovlivňovat. Stabilita domova je velmi významná nejen pro výchovu dětí, ale i pro budování intimních pout mezi dospělými partnery. (Matoušek, Pazlarová, 2010).

Pro dítě, ale i pro dospělého má význam také umístění obydlí, zda bydlí na vesnici nebo ve městě, na samotě nebo na sídlišti. Město poskytuje více podnětů a možností nežli venkov, ale také je tam větší výskyt patologických jevů. Podstatné je, jedná-li se o rodinný dům nebo nájemní byt. Jak je prostor, kde rodina žije vybaven, má-li dítě svůj pokoj, nebo obývá-li místnost s dalšími členy rodiny. Zda dítě má své lůžko a klid v době odpočinku nebo

musí dlouho bdít, protože v místnosti je umístěn televizor. Také častá změna prostředí, způsobená stěhováním, má na dítě negativní vliv. (Kohoutek, 2009).

System základních potřeb dítěte podle Matějčka a Kovaříka (In Matoušek, Pazlarová, 2010)

- okruh fyzických potřeb – zajištění tepla, výživy a ochrany před nepříznivými vlivy fyzického prostředí i sociálního prostředí;
- potřeba bezpečí – zakotvená v silné emocionální vazbě na blízkou osobu nejlépe v kontextu rodiny. Zajištění stálé pečující osoby s láskyplným vztahem k dítěti. Nejlepší předpoklady pro tuto roli má biologický rodič; pokud dítě nemá pocit jistoty a bezpečí, může ho ovládnout úzkost a k jejímu překonání může použít společensky nežádoucí způsob. Častým projevem absence této potřeby je agresivní chování;
- potřeba stability a přehlednosti prostředí – existence domova se stabilní strukturou a jasnými, konzistentními pravidly. Existence institucí působících na dítě synergicky s rodinou (škola, jiné instituce vychovávající dítě);
- potřeba učit se – kromě rozvoje kognitivních schopností musí být podporováno sociální učení a učení se morálce. Zajištění podnětného prostředí, které k učení dává příležitost; Dítě je potřebné i za malé úspěchy chválit a povzbuzovat, aby chtělo činnost opakovat znovu a učilo se pro radost;
- potřeba začlenění do širšího okruhu lidí – existence příležitosti k sociálním kontaktům v úzké a širší rodině, příležitosti k budování vztahů s vrstevníky, s lidmi v místní komunitě;
- potřeba životní perspektivy – existence příležitosti pro rozvíjení vztahu budoucnosti, k přesahům vlastní osoby do sféry širšího společenství. Uspokojení této potřeby nám umožňuje na něco se těšit o něco se snažit.

V případě neuspokojování důležitých životních potřeb dochází k frustraci, obzvláště při nedostatku lásky, péče nebo různého omezení.

Dva základní druhy nepříznivého vlivu na děti v rodině jsou zanedbávání významných potřeb dítěte a ubližování dítěti. (Matoušek, Pazlarová, 201, s. 18). Chování rodiče, neberoucího ohled na potřeby dítěte vyvolává u dítěte rozladění, které může přejít v hyperaktivaci nebo naopak v útlum.

Členové rodiny na dítě působí svými temperamentovými vlastnostmi, charakterem, inteligencí, vědomostmi a dovednostmi. V rodině člověk získává základ vztahů k lidem, názorů, postojů, chování, návyků, dovedností. Uplatňuje se zde potřeba vzoru, příkladu. (Kohoutek, 2009)

Rizikové faktory v rodinném prostředí

Nejvíce rizikovými faktory ovlivňujícími rodinu jsou chudoba a nezaměstnanost. Oba tyto faktory zvyšují stres rodiny a ztěžují její fungování. (Matoušek, Pazlarová, 2010).

Chudoba zahrnuje kromě příjmů rodiny také vzdělání a zaměstnání rodičů. Pro děti představuje zvýšená rizika nejen z pohledu jejich zařazení do společnosti, ale především z hlediska tělesného a duševního vývoje. U dětí vyrůstajících v prostředí chudoby se často objevují psychické problémy a společensky nežádoucí chování. Ekonomická nouze je pro rodiny velmi stresující, ovlivňuje zdravotní stav a duševní rozpoložení především dospělých členů rodiny. Odráží se také ve zhoršené péči o děti. Rodiče s dětmi málo komunikují, nemají ocenit schopnosti dítěte, rodina často tráví volný čas sezením u televize. Chudoba nejčastěji ohrožuje rodiny s jedním rodičem, většinou s matkou, je to pro ni velká ekonomická zátěž. S chudobou souvisí i problematika zadlužení rodin. Na dospělé je neustále ze všech stran vyvíjen nátlak k výhodným nákupům a půjčkám. Některé rodiny tomuto tlaku podléhají, především ty, pro které je později splácení úvěru značnou zátěží. Děti, které nemají příznivé podmínky pro vývoj lze považovat za ohrožené, je velmi pravděpodobné, že v budoucnu bude způsob jejich rodičovského chování ovlivněn jejich dětskou zkušeností. Od útlého dětství si dítě na základě zpětné vazby od rodičů vytváří svůj obraz o sobě, v případě nevhodných životních podmínek nebo špatného zacházení si dítě nemůže reálný obraz vytvořit.

Charakteristiky zanedbávajících rodin jak uvádí Polansky (In Matoušek, Pazlarová, 2010, s. 49)

- *špatně zvládají provoz domácnosti, fungování domácnosti je chaotické*
- *chybí jim vedení ve smyslu absence rodinné autority*
- *vykazují více zdravotních problémů*
- *jsou hůře schopny řešit konflikty*

- *jsou méně soudržné*
- *méně vyjadřují své pocity ve slovech*

Zanedbávání dítěte se projevuje nedostatečnou péčí rodičů. Dunovský, Dytrych a Matějček (In Bechyňová, Konvičková, 2008) rozlišují čtyři typy zanedbávání, které se většinou v rodině vyskytují společně.

Fyzické zanedbávání je neuspokojování tělesných potřeb dítěte, jako je výživa, ošacení, přístřeší, ochrana před nebezpečím. Například dítě nedostává stravu, ošacení, rodina se neustále stěhuje.

Výchovné zanedbání je nezabezpečení možnosti vzdělávat se ve škole, rozvíjet své zájmy. Zde je prvořadý dohled nad povinnou školní docházkou.

Emoční zanedbání je neuspokojování citových potřeb dítěte, tedy lásky, pocitu, že někam patří, náklonnosti, stabilní rodiny a péče rodičů. Dítě nemůže z důvodu nestálého domova navázat vztahy s vrstevníky a začlenit se do kolektivu.

Zanedbávání zdravotní péče je neplnění preventivní a specifické péče, kterou dítě potřebuje. Toto je velmi důležité z hlediska prevence různých nemocí.

3 AZYLOVÉ DOMY

Azylový dům je zařízení, které slouží pro práci s lidmi bez přístřeší a lidem v nouzi a nabízí jim potřebnou pomoc. Většinou jsou to lidé, kteří z nějakého důvodu přišli o svůj domov nebo jej opustili a neumějí si s takovou situací sami poradit. Pomáhá dle možností všem, kteří se na azylový dům obrátí. Tyto zařízení pro lidi bez domova začaly v České republice vznikat počátkem devadesátých let minulého století.

„Azylové domy poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení.

Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy
- Poskytnutí ubytování
- Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.“

(§ 57 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách)

3.1 Druhy azylových domů

V České republice jsou obecní, nestátní a církevní azylové domy, které jsou určeny pro muže, ženy a matky s dětmi, kteří se ocitli v krizové situaci. Většina azylových domů v ČR je zřizována Charitou. Služby sociální prevence, do které tyto domy patří, mají vést nejen k překonání nepříznivé životní situace, ale také chránit společnost před vznikem sociálně nežádoucích jevů.

3.1.1 Azylové domy pro muže a noclehárny

Tato zařízení poskytují služby mužům, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, hmotné nouzi nebo v životní krizi a jsou ohroženi sociálním vyloučením ze společnosti. Pomáhají na přechodnou dobu mužům vracejícím se z výkonu trestu nebo po léčbě některé závislosti.

Je zde poskytována i poradenská činnost v různých oblastech. Noclehárna slouží většinou bezdomovcům k přespání a hygienické očištění. (Old.charita, 2004)

Ve Zlínském kraji je celkem 5 azylových domů pro muže a 1 noclehárna. V případě pobytu mužů s dětmi je možné využít azylový dům pro matky s dětmi v Kroměříži, který jako jediný v tomto kraji tuto službu poskytuje.

3.1.2 Azylové domy pro matky s dětmi

Tyto zařízení nabízejí ubytování ženám a matkám s dětmi, které se ocitly v obtížné životní situaci a přišly o střechu nad hlavou.

Cílem je, aby matky s dětmi mohly překlenout dobu nezbytně nutnou k zajištění odpovídajícího bydlení, pobyt je časově omezen. Klientky zde mohou zůstat půl roku s možností prodloužení maximálně na 1 rok. Dále se mohou naučit správně pečovat o dítě i o sebe, pod vedením zkušených sociálních pracovníků si osvojují základní sociální a hygienické návyky. Při nástupu je klientka seznámena s vnitřním řádem a pravidly pobytu, pro každou je sociálním pracovníkem vypracován individuální program. Klientka po celou dobu pobytu spolupracuje se sociálními pracovníky, v případě potřeby je možné navázat spolupráci i s odborníky jako např. právník, psycholog, psychiatr, sexuolog apod.

Azylové domy mají většinou stejný styl vnitřního uspořádání a vybavení jednotlivých pokojů. Klientkám je přidělen samostatný pokoj se sociálním zařízením a kuchyňským koutem. Prádelna, sušárna, kočárkárna nebo kolárna jsou společné.

Vliv prostředí a odborné poradenství sociálních pracovníků je velmi důležitý, aby se klientky naučily vést domácnost, vařit, uklízet, pečovat o děti, osvojily si různé návyky a změnily své hodnoty. Později si tyto návyky přenesou do svého života a snaží se, aby se jejich domov částečně podobal prostředí azylového domu.

Matky s dětmi mohou k trávení volného času v těchto zařízeních využívat hernu, zahradu nebo hřiště. Většina azylových domů organizuje i volnočasové činnosti pro své klientky a jejich děti nebo pořádá jednorázové akce, jako například Den dětí nebo Mikuláš. Sociální pracovníci se snaží vytrhnout ženy z každodenního stereotypu pomocí různých činností a akcí. Vzbudit u nich zájem o tyto činnosti není jednoduchý úkol.

Ve Zlínském kraji je sedm azylových domů pro matky s dětmi.

3.2 Rodina v azylovém domě

V azylových domech jsou ubytovány většinou matky s dětmi, které nemají kam jít, ztratily bydlení, z finančních důvodů anebo z důvodu domácího násilí páchaného at' už na nich

samotných, nebo na jejich dětech. Rodina, která se ocitá v krizi, má problémy s komunikací, nediferencovaností rolí, chaosem, ale také řadou individuálních problémů jako např. s hospodařením s financemi, delikvencí, kriminalitou, různými patologickými závislostmi apod. (Vykopalová, 2007).

Tyto problémy se musí naučit řešit. Sociální pracovníci v rámci svých kompetencí pomáhají těmto rodinám krizi zvládnout a naučit se ji řešit. Velmi důležitá je péče o děti. Matky většinou na doporučení o výchově dětí reagují podrážděně, přijímají je jako poukázání na vlastní selhání. Obranné reakce mohou být vedeny i obavami, že by jim dítě mohlo být odebráno z jejich péče. Způsob výchovy dítěte je ovlivněn především zkušeností rodiče z původní rodiny, vztahy v rodině a také prostředím. (Bechyňová, Konvičková, 2008).

Pracovníci azylových domů se zajímají, zda umí rodiče se svými dětmi komunikovat, jaké mají hračky, dětské knížky a jak rozvíjejí sociální chování dítěte. Jestli komunikují se školou, pomáhají dětem s přípravou do školy, dále jak jejich děti tráví volný čas, zda je rodiče podporují v jejich zájmech, pomáhají jim s výběrem volnočasových aktivit - to může být ovlivněno finančními možnostmi rodiny.

Jednotlivé azylové domy se snaží zapojovat matky s dětmi do různých volnočasových činností, aby využily volný čas k činnostem, které povedou k jejich rozvoji a rozvoji jejich dětí. Sociální pracovníci nabízejí matkám různé možnosti využití volného času a kontakty na instituce, které se volnočasovými aktivitami zabývají.

V preambuli Úmluvy o právech dítěte (104/1991 Sb.) je napsáno „v zájmu plného a harmonického rozvoje osobnosti musí dítě vyrůstat v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění.“

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Praktická část bakalářské práce navazuje na předešlou teoretickou část. Výzkum je orientován na trávení volného času matek s dětmi žijících v azylových domech ve Zlínském kraji. Konkrétně jsem se zaměřila na volný čas, který matky věnují svým dětem, jaké volnočasové aktivity upřednostňují a jaké aktivity azylové domy nabízejí.

Výzkum jsem zvolila kvantitativní, který podle Gavory (2000, s. 31) „pracuje s číselnými údaji. Zjišťuje množství, rozsah nebo frekvenci výskytu jevů, resp. jejich míru (stupeň).“

4.1 Cíl výzkumu, dílčí cíle

Cílem výzkumu je zmapovat volnočasové aktivity matek s dětmi, zjistit, zda smysluplně využívají volný čas, společně strávený s dětmi.

Výzkumný problém jsem definovala jako otázky: Jakým způsobem tráví matky s dětmi svůj volný čas? Vybírají aktivity, které vedou k rozvoji vlastní osobnosti a k rozvoji svých dětí?

Dílčí výzkumné cíle

- Zjistit obecné informace o matkách žijících v azylových domech ve Zlínském kraji.
- Zmapovat trávení volného času matek s dětmi.
- Zjistit podrobnosti o volnočasových aktivitách v jednotlivých azylových domech.
- Zmapovat informace o jednotlivých azylových domech ve Zlínském kraji z pohledu zaměstnanců.

4.2 Výzkumné otázky

Na základě vymezení cíle výzkumu a dílčích cílů byly definovány výzkumné otázky

VO1 – VO5.

VO1: Jaké je složení matek žijících v azylových domech, z hlediska věku, rodinného stavu a vzdělání?

VO2: Jakým způsobem tráví matky s dětmi volný čas?

VO3: Jaký význam má pro matky s dětmi volný čas?

VO4: Zda azylové domy pořádají volnočasové aktivity, na co jsou zaměřeny a jakým způsobem financovány?

VO5: O jaké činnosti mají matky s dětmi největší zájem, využívají-li i jiné možnosti trávení volného času?

4.3 Výzkumný vzorek

Dotazníkové šetření jsem provedla ve všech azylových domech, pro matky s dětmi, ve Zlínském kraji. Oslovila jsem vedoucí pracovnice jednotlivých azylových domů, které dotazníky rozdali uživatelkám a svým zaměstnancům. Kromě azylového domu ve Vsetíně a Valašském Meziříčí jsem všechny osobně navštívila. Výzkumné šetření probíhalo od 24. 2. 2011 do 28. 3. 2011.

Rozdala jsem celkem 73 dotazníků pro matky a 40 dotazníků pro zaměstnance AD. Návratnost podle Gavory (2000) znamená poměr mezi počtem rozdaných a vrácených dotazníků, který se nejčastěji uvádí v procentech. Za minimální návratnost se považuje 75%.

Vrátilo se mi celkem 60 dotazníků od matek, což je 83%. 28 dotazníků od zaměstnanců, což je pouze 70%, ale v azylovém domě ve Zlíně a ve Valašském Meziříčí mi vyplnila dotazník pouze vedoucí s tím, že jej vyplnila za celý pracovní tým. Odpovědi zaměstnanců jednotlivých domů se ve většině případů shodují.

4.4 Metody výzkumu

Ke sběru dat jsem použila dotazník. „Dotazník je způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí.“ (Gavora, 2000, s. 99) Chráska (2007, s. 163) považuje samotný dotazník za „soustavu předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.“ Vytvořila jsem dva dotazníky jeden pro matky a druhý pro zaměstnance azylových domů, oba dotazníky byly anonymní.

Jednotlivé odpovědi jsem zpracovala do tabulek četností a zobrazila pomocí grafů.

- **Dotazník pro matky**

Otázky 1- 6 zjišťuje obecné informace o uživatelkách azylových domů.

Otázky 7 – 10 je zaměřena na vztah uživatelek k volnému času.

Otázky 11- 20 jsou zaměřeny na volnočasové aktivity v azylových domech a jejich využívání.

- **Dotazník pro zaměstnance**

Otázka 1-3 se týká obecných informací o azylových domech.

Otázka 4-7 se zaměřuje na pořádání volnočasových aktivit v azylových domech.

Otázka 8-13 se zabývá konkrétními dotazy spojenými s pořádáním volnočasových aktivit.

Otázka 14 se týká zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Vyhodnocení je rozděleno na dvě části nejdříve jsem zpracovala odpovědi matek a ve druhé části jsem zpracovala odpovědi zaměstnanců jednotlivých azylových domech ve Zlínském kraji.

5.1 Analýza a interpretace dat z dotazníků pro matky

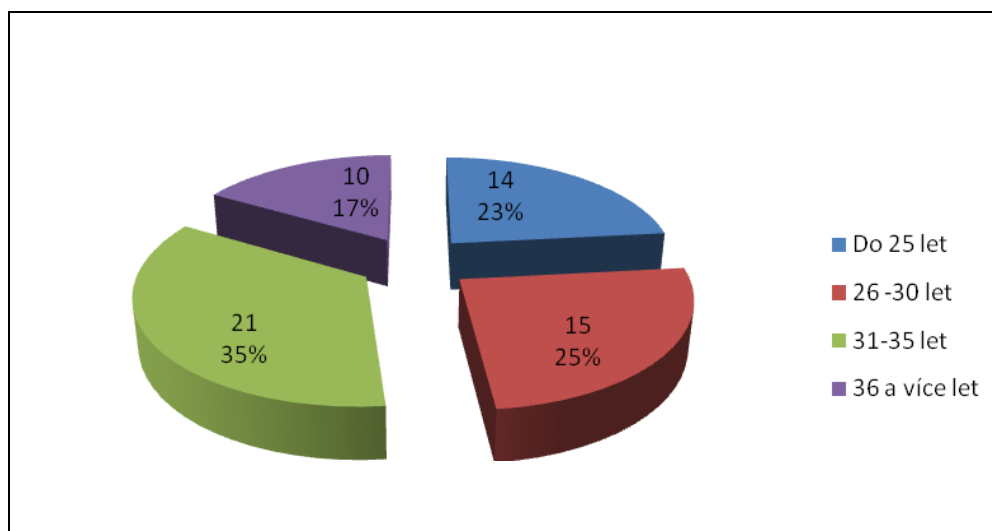
Každá odpověď z dotazníku pro matky je zpracována do tabulky nebo grafu a stručně okomentována.

Nejdříve jsem zjišťovala obecné informace o matkách z jednotlivých azylových domů ve Zlínském kraji.

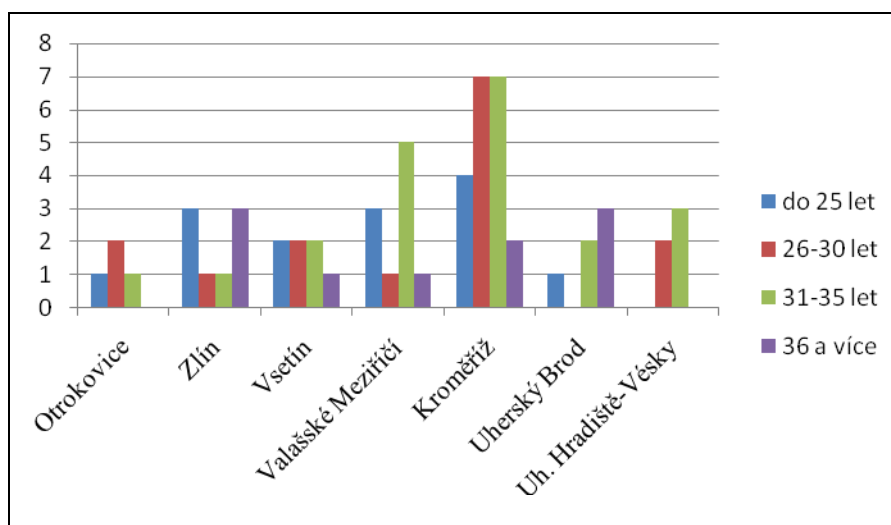
Tabulka č. 1: Věk matek žijících s dětmi v azylových domech ve Zlínském kraji

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 25 let	14	23
26 -30 let	15	25
31-35 let	21	35
36 a více let	10	17
celkem	60	100

Graf č. 1: Věk matek

Graf č. 2: Věkové zastoupení matek v jednotlivých azylových domech ve Zlínském kraji

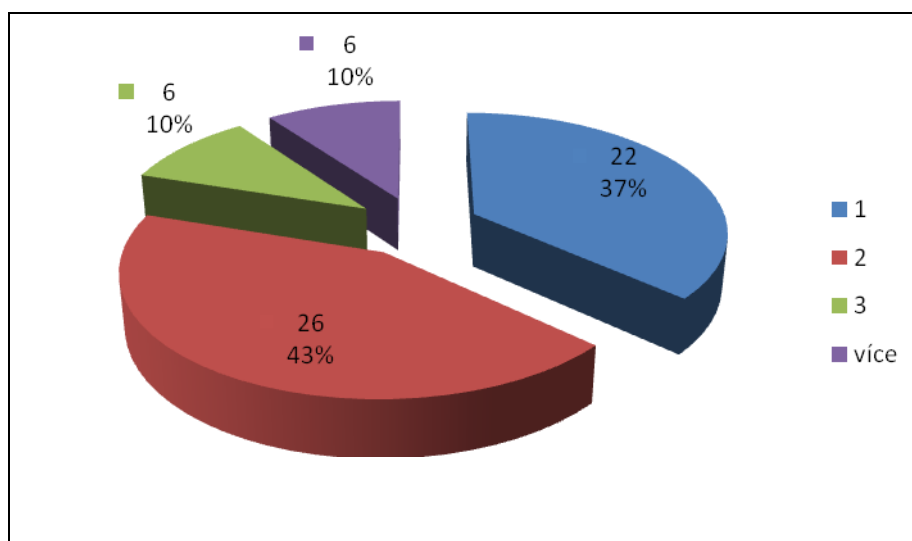
Nejpočetnější věkovou skupinu tvoří matky ve věku 31 až 35 let. Další velkou skupinou jsou respondenty ve věkovém rozmezí 26-30 let. Matky ve věku do 25 let jsou zastoupeny téměř shodným počtem. Nejméně početnou věkovou skupinu tvoří ženy nad 36 let. Z celkového zastoupení jednotlivých věkových skupin lze vyvodit, že v azylových domech ve Zlínském kraji jsou zastoupeny všechny věkové kategorie.

Tabulka č. 2: Počet dětí jednotlivých matek

Počet dětí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
1	22	37
2	26	43
3	6	10
více	6	10
celkem	60	100

Graf č. 3: Znázornění počtu dětí jednotlivých matek

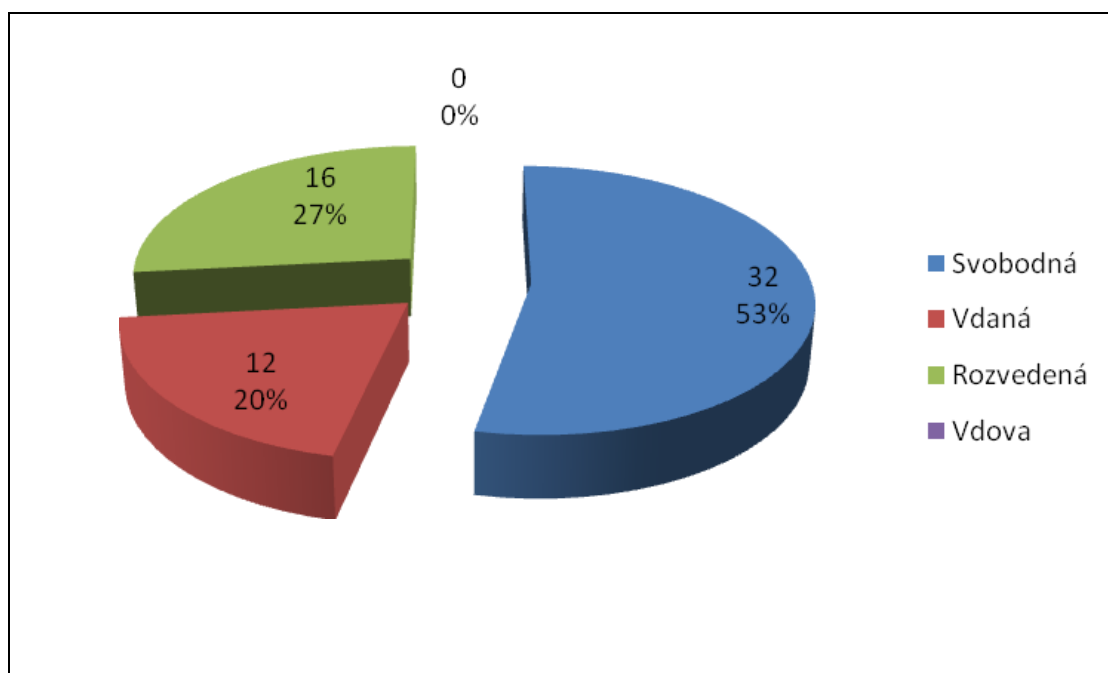

V azylových domech ve Zlínském kraji jsou nejčastěji ubytovány matky se dvěma dětmi, následuje skupina matek s jedním dítětem. Stejným počtem jsou zastoupeny matky se třemi a více dětmi. Ve Zlínském azylovém domě je ubytována jedna matka se 4 dětmi, v Kroměřížském jsou to se shodným počtem dětí dvě matky. Nejvíce mě překvapily tři matky, které mají každá 6 dětí a jsou umístěny v azylovém domě ve Valašském Meziříčí.

Tabulka č. 3: Rodinný stav matek

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Svobodná	32	53
Vdaná	12	20
Rozvedená	16	27
Vdova	0	0
Celkem	60	100

Graf č. 4: Znázornění rodinného stavu matek

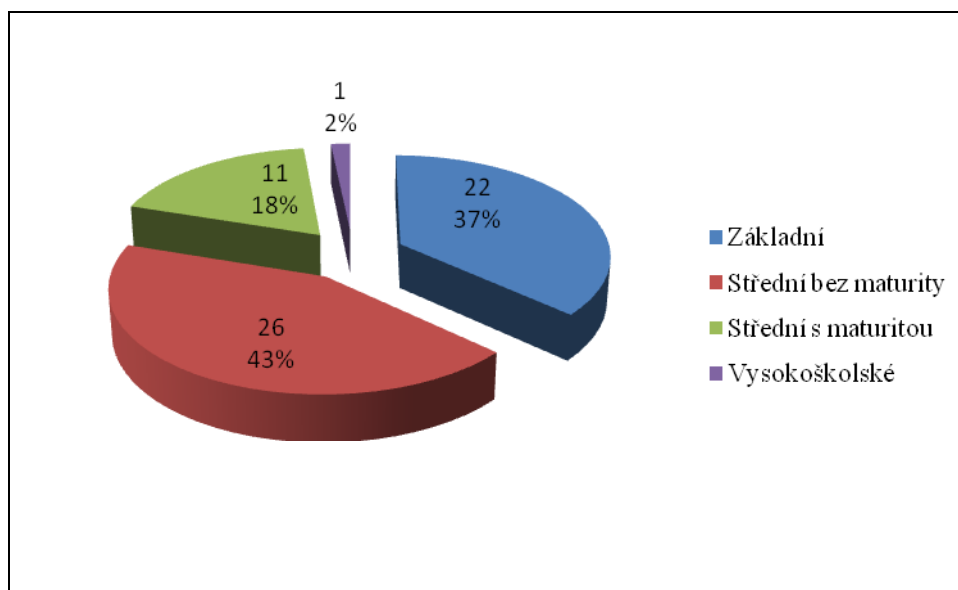

Více než polovinu matek žijících v azylových domech ve Zlínském kraji, tvoří svobodné ženy. Druhou nejpočetněji zastoupenou skupinou jsou rozvedené matky. Třetí skupinu tvoří matky vdané. Rodinný stav vdova nebyl v době výzkumného šetření zastoupen. Z odpovědí vyplývá, že většina matek je svobodná nebo rozvedená a tvoří se svými dětmi neúplnou rodinu. Pro tyto matky je velmi obtížné zajistit si bydlení a zvládnout tíživou ekonomickou situaci.

Tabulka č. 4: Nejvyšší dosažené vzdělání matek

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Základní	22	37
Střední bez maturity	26	43
Střední s maturitou	11	18
Vysokoškolské	1	2
celkem	60	100

Graf č. 5: Přehled nejvyššího dosaženého vzdělání matek

Nejvíce matek absolvovalo střední vzdělání bez maturity, tvoří téměř polovinu z celkového počtu 60 respondentek. Další značnou skupinu tvoří ženy, které dosáhly pouze základního vzdělání. V menší míře jsou zastoupeny i respondentky, které mají středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Pouze jedna matka žijící v azylovém domě ve Valašském Meziříčí měla v době výzkumného šetření vysokoškolské vzdělání.

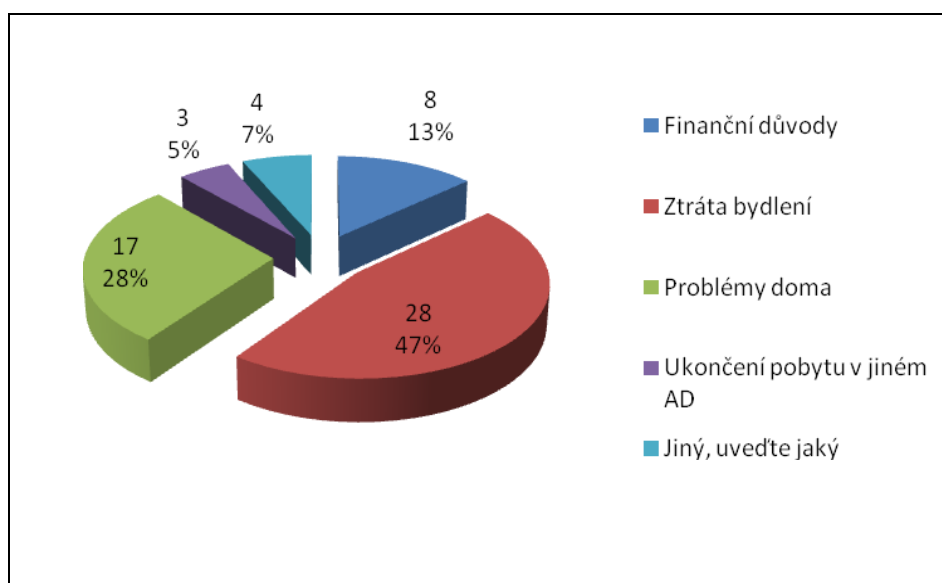
Z výzkumného šetření vyplývá, že pomoc těchto zařízení využívají matky s různým vzděláním. Jediná respondentka s vysokoškolským vzděláním přišla do azylového zařízení z důvodu ztráty bydlení, je jednou z matek, která má 6 dětí.

Vzdělání rodičů je velmi důležité pro odpovídající pomoc dítěti při učení a vedení k zájmovým činnostem. U rodin s nižším vzděláním rodičů je dítě méně vedeno k učení a k aktivitám ve volném čase. Rodiče dítě spíše trestají, kritizují špatný prospěch, ale nepomohou. Ale jsou i rodiče, kteří mají pouze základní vzdělání, toto kompenzují zájmovými činnostmi a zprostředkováním pomoci při učení. Úroveň vzdělání uživatelů těchto zařízení často souvisí se zaměstnaností a také s výchovou a vzory v jejich původní rodině.

Tabulka č. 5: Důvody pobytu matek v azylových domech

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Finanční důvody	8	13
Ztráta bydlení	28	47
Problémy doma	17	28
Ukončení pobytu v jiném AD	3	5
Jiný, uveďte jaký	4	7
celkem	60	100

Graf č. 6: Znázornění důvodů pobytu matek v azylových domech

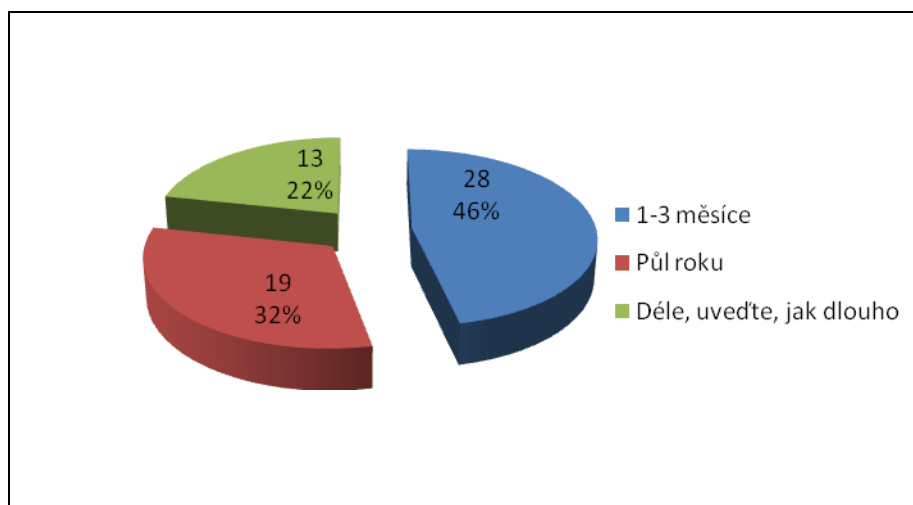
Z odpovědí vyplývá, že nejčastějším důvodem příchodu do azylového domu je ztráta bydlení. Tento důvod může nastat z různých příčin, jako je výpověď nebo vystěhování z bytu či domu, exekuce, vysoké nájemné, které nemohou platit. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří matky, které sem odešly kvůli problémům doma. Tyto problémy mohou zahrnovat problémy s rodiči, partnerem, domácí násilí, i když 2 matky uvedly domácí násilí jako jiný důvod pobytu v azylovém domě. Další skupinu tvoří matky, které vyhledaly tuto pomoc z finančních důvodů. Řada respondentek si s dětmi není schopna zajistit bydlení, proto hledají zázemí v těchto zařízeních, ve kterých mnohdy bydlí opakovaně. Jak jsem již uvedla, dvě respondentky uvedly jako jiný důvod, domácí násilí. Tento počet je překvapující,

protože azylové domy by měly sloužit v první řadě ženám, které se ocitly v takové krizové situaci a hledají zde potřebnou pomoc a zázemí. Dále jedna z matek uvedla, že přišla o bydlení, protože teta dala přednost své rodině, další respondentka uvedla jako jiný důvod odebrání dětí. Nejmenší skupinu tvoří ženy, které ukončily pobyt v nějakém jiném azylovém domě, z různých důvodů.

Tabulka č. 6: Délka pobytu matek v azylovém domě

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
1-3 měsíce	28	46
Půl roku	19	32
Déle, uveďte, jak dlouho	13	22
celkem	60	100

Graf č. 7: Přehled délky pobytu matek v azylovém domě

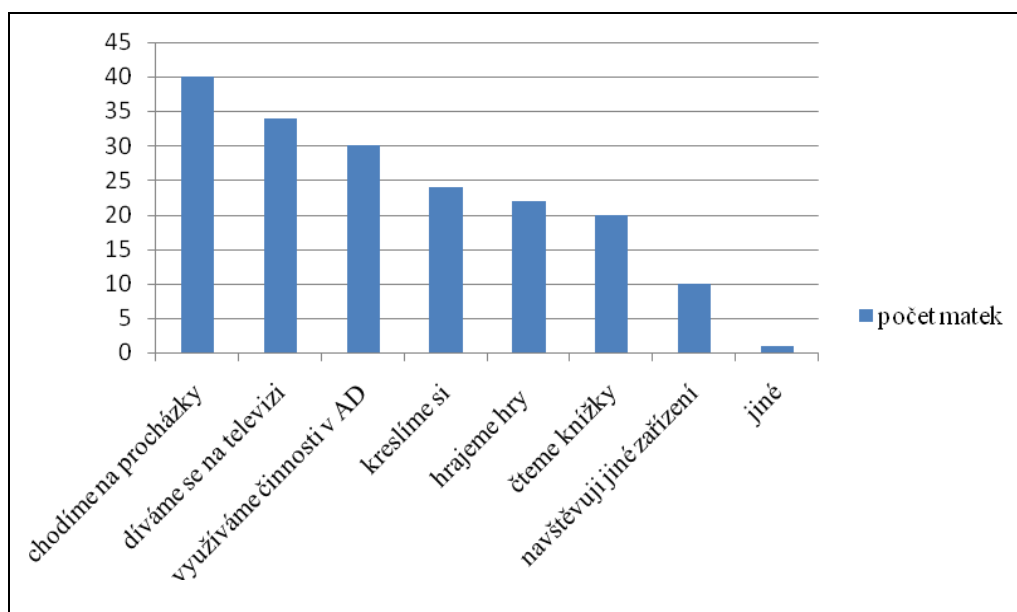

Z výzkumného šetření vyplývá, že nejvíce matek pobývá v azylovém domě ve Zlínském kraji nejkratší dobu tj. 1 až 3 měsíce. Další početnou skupinu tvoří respondentky pobývající v tomto zařízení půl roku. Nejméně zastoupeny jsou matky, které zde žijí déle. Z této skupiny čtyři matky uvedly, že bydlí v azylovém domě 4 měsíce, dále čtyři respondentky uvedly, že zde žijí 8 měsíců. Další čtyři matky uvedly, že v tomto zařízení bydlí rok a jedna respondentka uvedla 11 měsíců.

Matky mohou v azylovém domě pobývat půl roku s možností prodloužení až na jeden rok, během této doby se snaží pracovnice těchto zařízení matky přivést k tomu, aby si samy našly zaměstnání a bydlení.

Dále jsem zjišťovala všeobecné informace týkající se trávení volného času a volnočasových aktivit matek s dětmi v jednotlivých azylových domech.

Graf č. 8: Přehled činností matek s dětmi ve volném čase

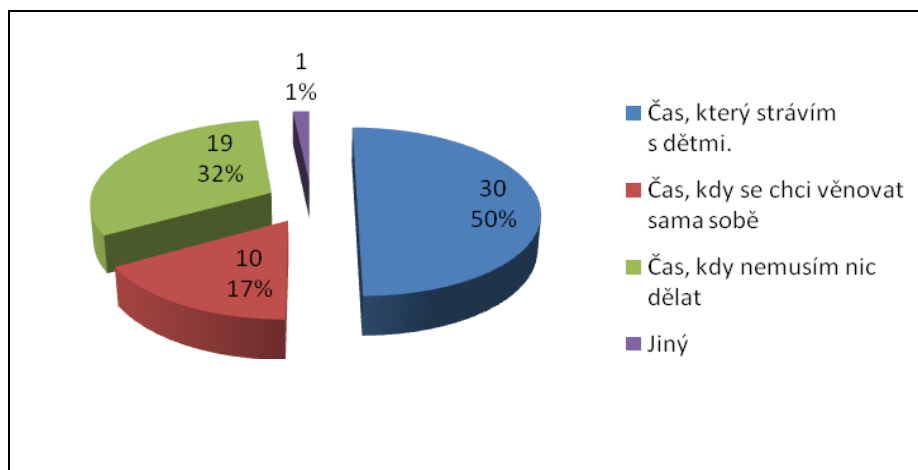

Matky zde mohly uvést více odpovědí. Z celkového počtu 60 respondentek jsou zde graficky znázorněny činnosti, které matky s dětmi dělají ve volném čase nejčastěji. Nejvíce matek chodí s dětmi na procházky, hned na druhém místě je sledování televize. Další skupina matek navštěvuje činnosti pořádané jednotlivými azylovými domy. Téměř stejné množství respondentek odpovědělo, že si s dětmi kreslí, hraje hry nebo si čtou knížky. Všechny tyto tři činnosti jsou velmi důležité pro rozvoj dětské fantazie, kreativity a komunikace. Jen 10 respondentek navštěvuje s dětmi jiné zařízení, které pořádá volnočasové činnosti. Jsou to matky z azylových domů ve Zlíně, v Uherském Brodě a v Uh. Hradišti - Věskách. Jedna respondentka odpověděla, poslední možnost jiné. Uvedla, že ve volném čase navštěvuje kamarádku.

Tabulka č. 7: Význam pojmu volný čas

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Čas, který strávím s dětmi	30	50
Čas, kdy se chci věnovat sama sobě	10	17
Čas, kdy nemusím nic dělat	19	32
Jiný	1	1
Celkem	60	100

Graf č. 9: Volný čas – jeho význam pro matky

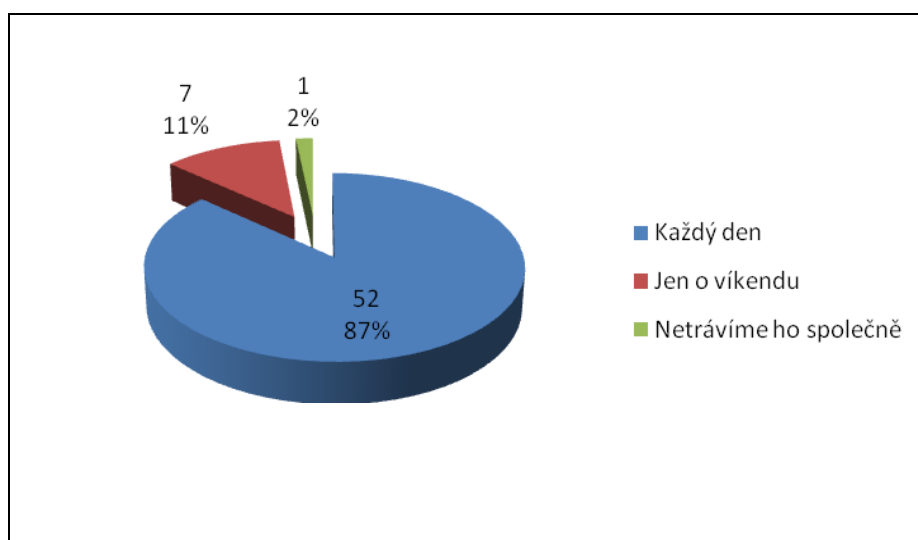

Z výzkumného šetření vyplývá, že pro polovinu respondentek volný čas znamená čas, který stráví společně s dětmi. Další početnou skupinu tvoří matky, které za volný čas považují čas, kdy nemusí nic dělat. Třetí skupinu tvoří ženy, které za volný čas považují čas, kdy se chtějí věnovat samy sobě. Jedna respondentka odpověděla, že volný čas pro ni znamená klid a odpočinek. Překvapilo mě, že žádná z matek neodpověděla, že by za volný čas považovala např. vzdělávání, cvičení nebo jinou aktivitu.

Tabulka č. 8: Volný čas trávený s dětmi

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Každý den	52	87
Jen o víkendu	7	11
Netrávíme ho společně	1	2
Celkem	60	100

Graf č. 10: Společné trávení volného času

Většina dotázaných matek tráví s dětmi celý den. Pouze sedm respondentek odpovědělo, že volný čas s dítětem tráví jen o víkendu. Jedna matka odpověděla, že se svým dítětem volný čas netráví. Je to respondentka, která uvedla jako důvod pobytu v azylovém domě odebrání dětí.

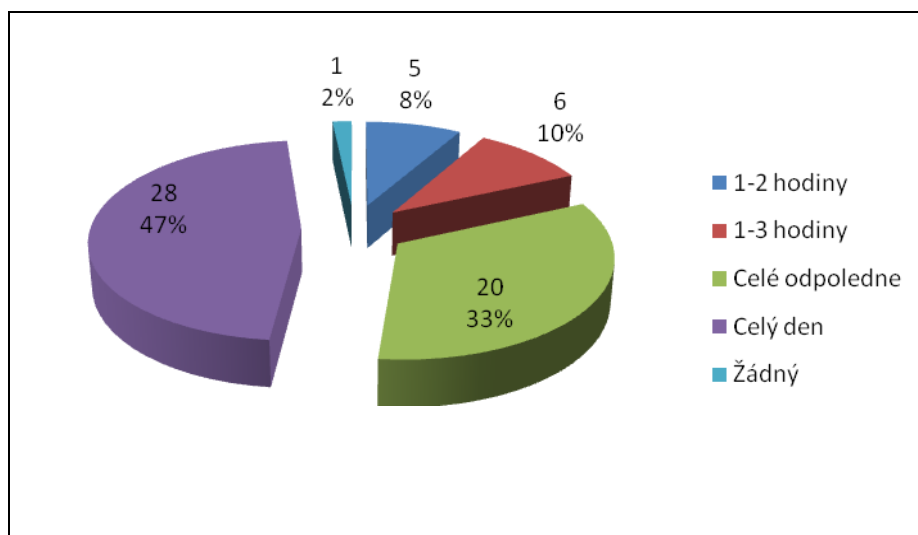
Čas, který rodiče, především matka věnují svému dítěti zejména na počátku života je velmi podstatný pro jeho další vývoj. Společné trávení volného času významně upevňuje vztah mezi matkou a dítětem a přispívá ke zlepšení jejich vzájemné komunikace.

Tabulka č. 9: Volný čas trávený s dětmi za jeden den

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
1-2 hodiny	5	8
1-3 hodiny	6	10
Celé odpoledne	20	33
Celý den	28	47
Žádný	1	2
celkem	60	100

Graf č. 11: Volný čas, který matky denně tráví se svými dětmi

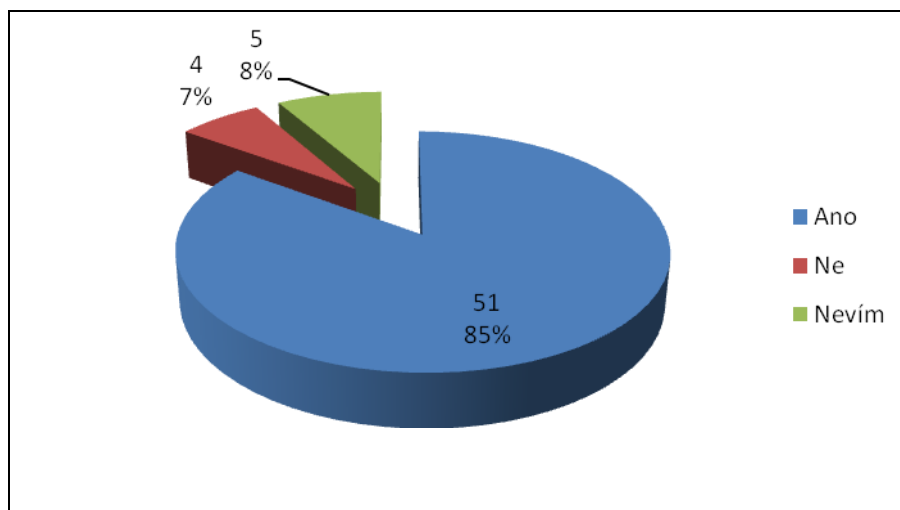

Nejčastěji matky s dětmi tráví celý den, toto souvisí s věkem dětí. S malými dětmi tráví matky většinu času, s dětmi, které chodí do školy je to celé odpoledne. Matky, které společně s dětmi tráví 1-3 hodiny denně jsou zastoupeny téměř stejným počtem jako matky, které s dětmi tráví 1-2 hodiny denně. Pouze jedna respondentka uvedla, že s dětmi netráví žádný volný čas. Opět to byla matka, které byly děti odebrány. Matky nebo spíše rodiče by měly s dětmi trávit čas v každém věku, protože dítě má své potřeby, jejichž uspokojování pozitivně přispívá k jejich příznivému vývoji jeho osobnosti. Když je dítě malé potřebuje být v blízkosti osoby, která mu projevuje lásku a hraje si s ním, později, když přízeň rodičů vystřídá vrstevnická skupina, dítě potřebuje mít na blízku někoho, kdo jej vyslechne nebo s kým si může třeba jen popovídat.

Tabulka č. 10: Nabídka činnosti pro využití volného času

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	51	85
Ne	4	7
Nevím	5	8
celkem	60	100

Graf č. 12: Nabídka volnočasových činností v azylových domech

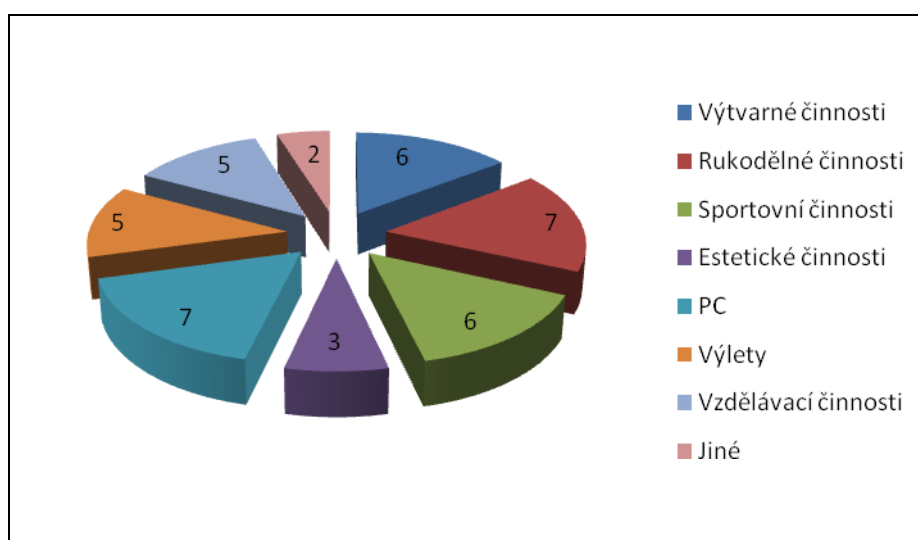
Z výzkumného šetření vyplývá, že ve většině azylových domů ve Zlínském kraji jsou pořádány volnočasové aktivity pro matky s dětmi. Čtyři matky odpověděly, že v zařízení, ve kterém jsou ubytovány nejsou pořádány volnočasové aktivity, pět matek odpovědělo, že neví, zda jsou v azylovém domě, ve kterém bydlí, pořádány činnosti pro využití volného času.

Tabulka č. 11: Přehled volnočasových činností v jednotlivých azylových domech ve Zlínském kraji podle matek.

AD Otrokovice	AD Zlín	AD Uh. Brod	AD UH-Vésky
Výtvarné činnosti	Výtvarné činnosti	Výtvarné činnosti	Výtvarné činnosti
Rukodělné činnosti	Vzdělávací činnosti	Vzdělávací činnosti	Vzdělávací činnosti
Sportovní činnosti	Sportovní činnosti	Sportovní činnosti	Rukodělné činnosti
PC	Rukodělné činnosti	Rukodělné činnosti	PC
výlety	Estetické činnosti	estetické činnosti	
	PC	PC	
	Výlety	Výlety	
	Jiné		

AD Vsetín	AD Valašské Meziříčí	AD Kroměříž
Sportovní činnosti	Výtvarné činnosti	Výtvarné činnosti
Rukodělné činnosti	Vzdělávací činnosti	Vzdělávací činnosti
Přírodovědné činnosti	Sportovní činnosti	Sportovní činnosti
PC	Rukodělné činnosti	Rukodělné činnosti
	PC	Estetické činnosti
	Výlety	PC
		Výlety
		Jiné

Graf č. 13: Volnočasové aktivity v 7 azylových domech ve Zlínském kraji podle matek

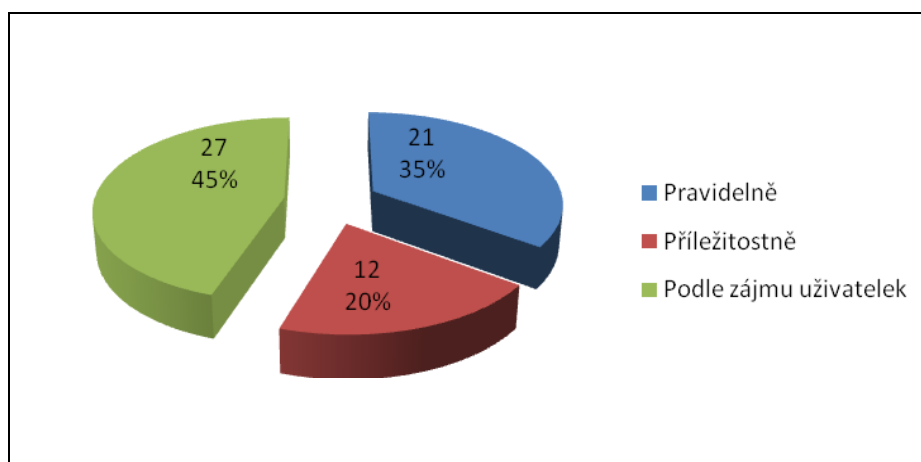

V této otázce měly matky vybrat z nabídky všechny činnosti, které azylový dům, v němž jsou nyní ubytovány, nabízí. Z odpovědí matek jsem zjistila, že v každém takovém zařízení ve Zlínském kraji jsou organizovány volnočasové činnosti pro matky s dětmi. Nabídka činností je velmi pestrá, zaměřena na různé oblasti, záleží jen na matkách, které si vyberou a zda se jich zúčastní.

Tabulka č. 12: Frekvence pořádání volnočasových činností v azylových domech

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Pravidelně	21	35
Příležitostně	12	20
Podle zájmu uživatelů	27	45
celkem	60	100

Graf č. 14: Pořádání volnočasových aktivit v azylových domech

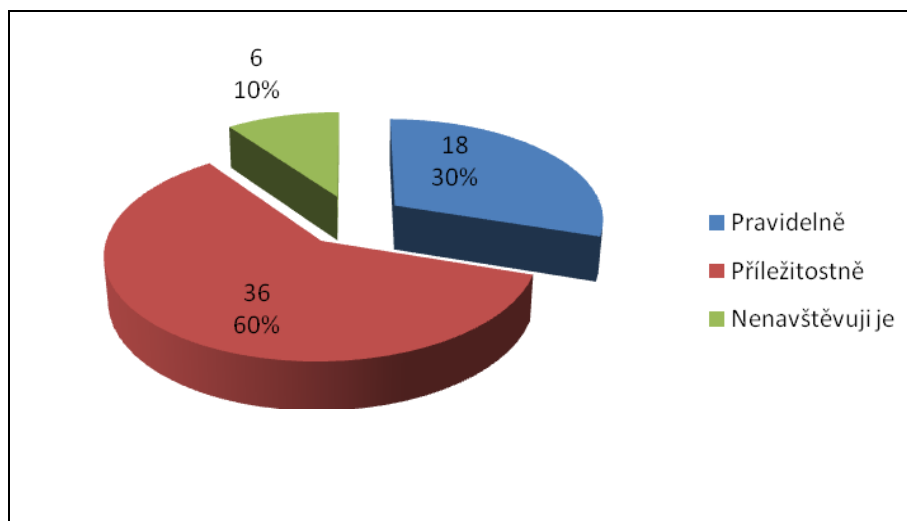

Většina azylových domů ve Zlínském kraji pořádá volnočasové aktivity podle zájmu matek. Některé své aktivity provozují pravidelně. Jsou zde zastoupeny i zařízení, které činnosti zaměřené na volný čas pořádají pouze příležitostně. Například karneval, Den dětí.

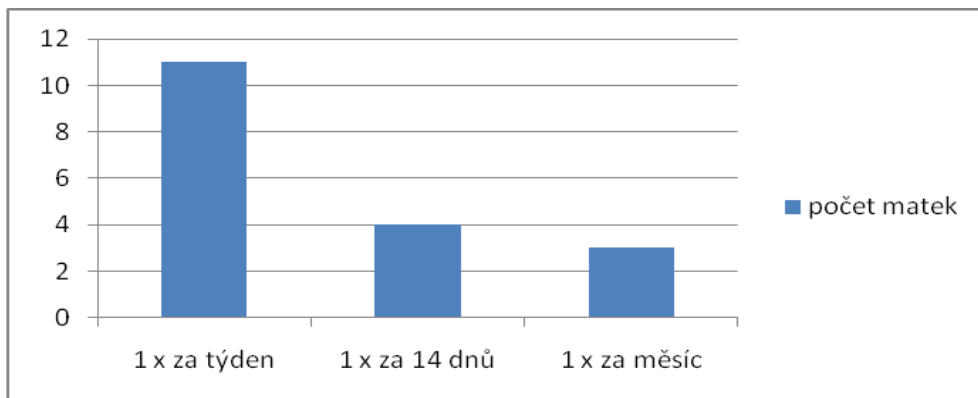
Tabulka č. 13: Návštěvnost volnočasových aktivit

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Pravidelně	18	30
Příležitostně	36	60
Nenavštěvuji je	6	10
celkem	60	100

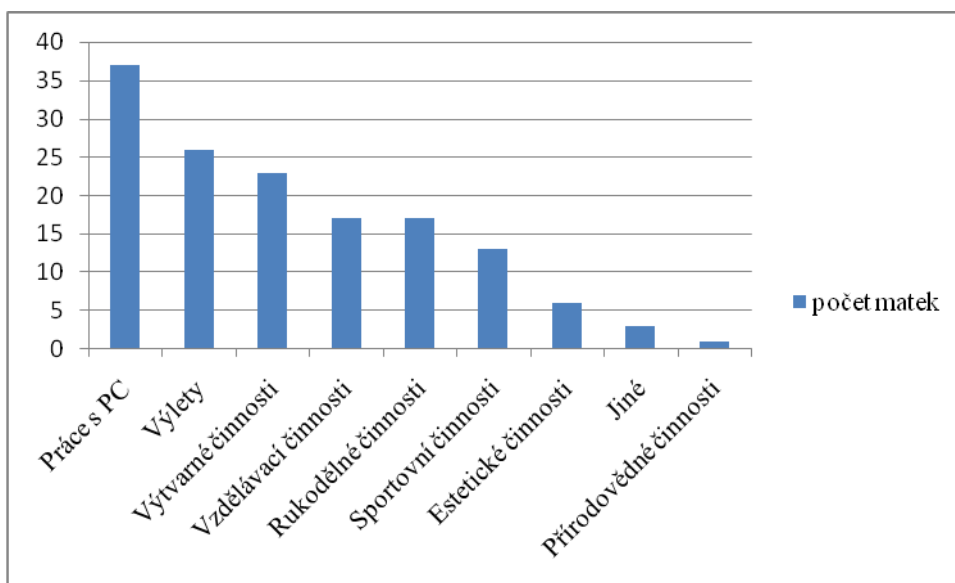
Graf č. 15: Přehled návštěvnosti činností

Většina respondentek uvedla, že navštěvuje tyto činnosti příležitostně. 18 matek navštěvuje volnočasové činnosti pořádané v azylovém domě pravidelně, jak je zobrazeno v grafu č. 16. Pouze 6 žen uvedlo, že tyto činnosti nenavštěvuje.

Graf č. 16: Frekvence pravidelné návštěvnosti činností v azylovém domě

Celkem 18 respondentek odpovědělo, že volnočasové činnosti v azylovém domě navštěvují pravidelně. Z tohoto počtu se 11 matek účastní činností 1 x týdně, 4 matky se účastní 1 x za 14 dnů a tři respondentky odpověděly, že je navštěvují 1 x za měsíc.

Graf č. 17: Přehled činností, o které mají matky zájem

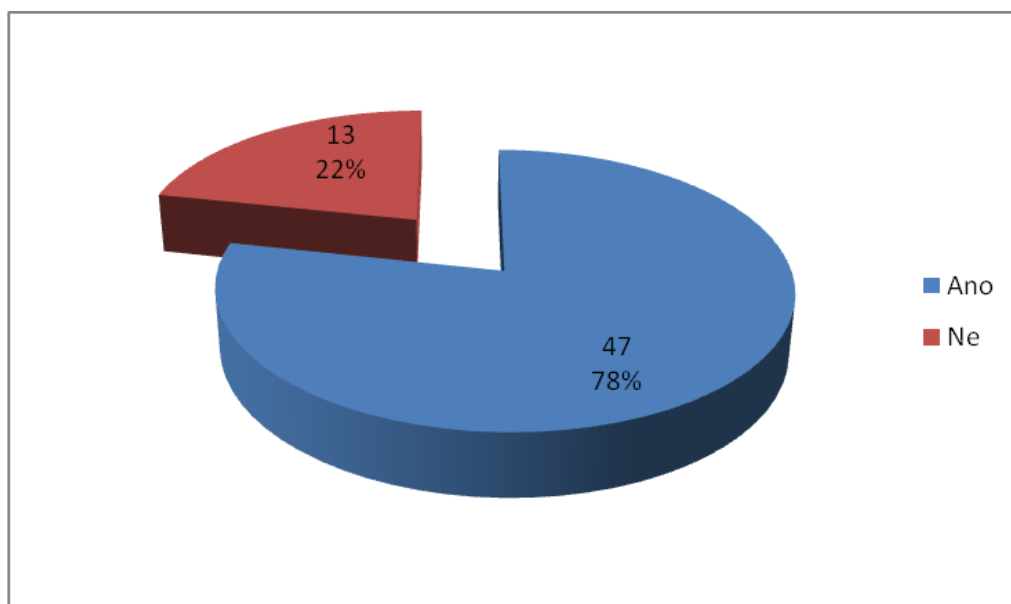
Zde mohly matky označit více možností činností, o které mají největší zájem. Nejvíce žen má zájem o práci s PC, druhá nejčastější činnost jsou výlety. Na třetí pozici jsou výtvarné činnosti. Vzdělávací činnosti probíhají většinou formou různých přednášek. Rukodělné činnosti matky využívají především vaření, pletení a šití. Sportovní činnosti, různé soutěže,

turistické pochody jsou velmi oblíbené. Z estetických činností jsou využívány především dětská představení v divadlech apod. Přírodovědné činnosti jsou využívány především v azylových domech se zahradou, kde se mohou matky s dětmi věnovat péči o ni

Tabulka č. 14: Spokojenost s nabídkou volnočasových činností v azylovém domě

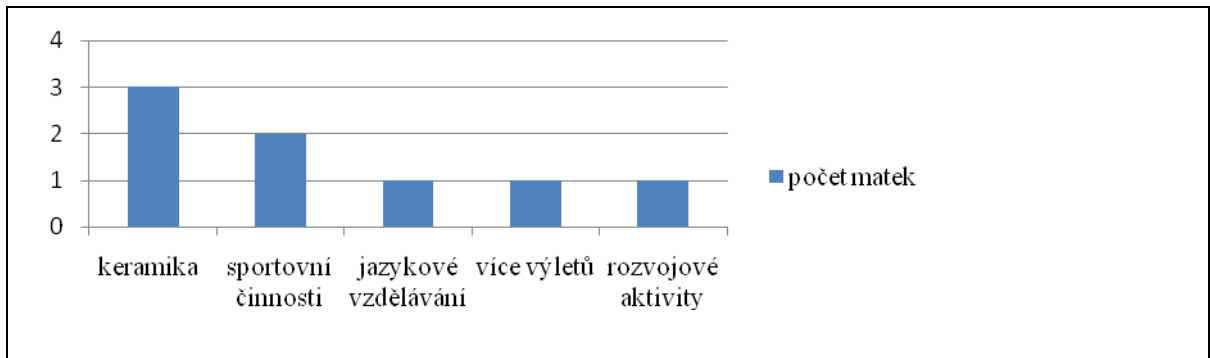
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	47	78
Ne	13	22
Celkem	60	100

Graf č. 18: Spokojenost s nabídkou v azylovém domě

Většina respondentek je spokojena s nabídkou volnočasových činností pořádaných azylovým domem, kde jsou ubytovány. Osm matek ze 47 uvedlo, že jsou s nabídkou spokojeny, ale rozšířili by je o činnosti uvedené v grafu č. 19. Pouze jedna matka ze 13, které odpověděly, že s nabídkou nejsou spokojeny, by ji rozšířila o kino.

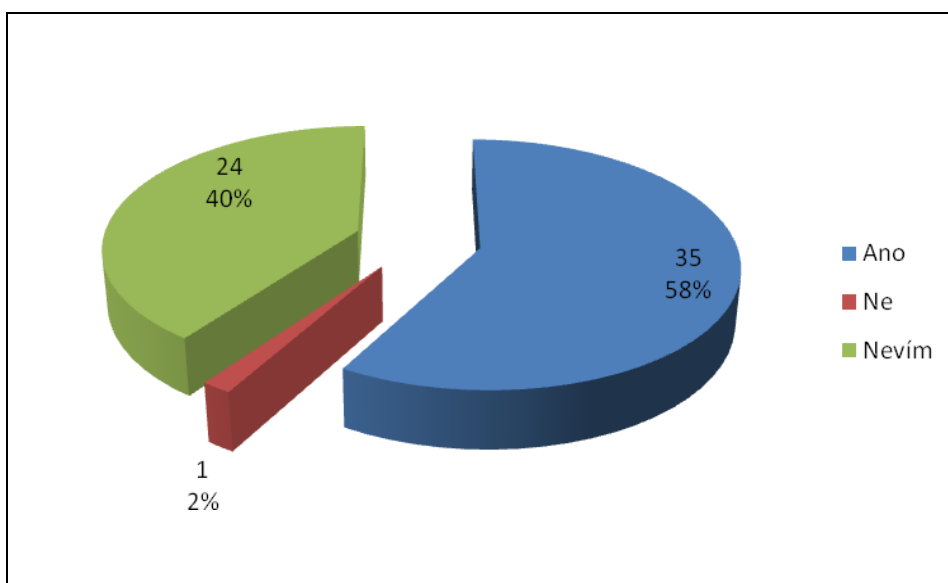
Graf č. 19: Výčet činností, o které by matky rozšířily nabídku v azylových domech

Tabulka č. 15: Přínos volnočasových aktivit pro matky a jejich děti

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	35	58
Ne	1	2
Nevím	24	40
celkem	60	100

Graf č. 20: Význam volnočasových činností pro matky a děti

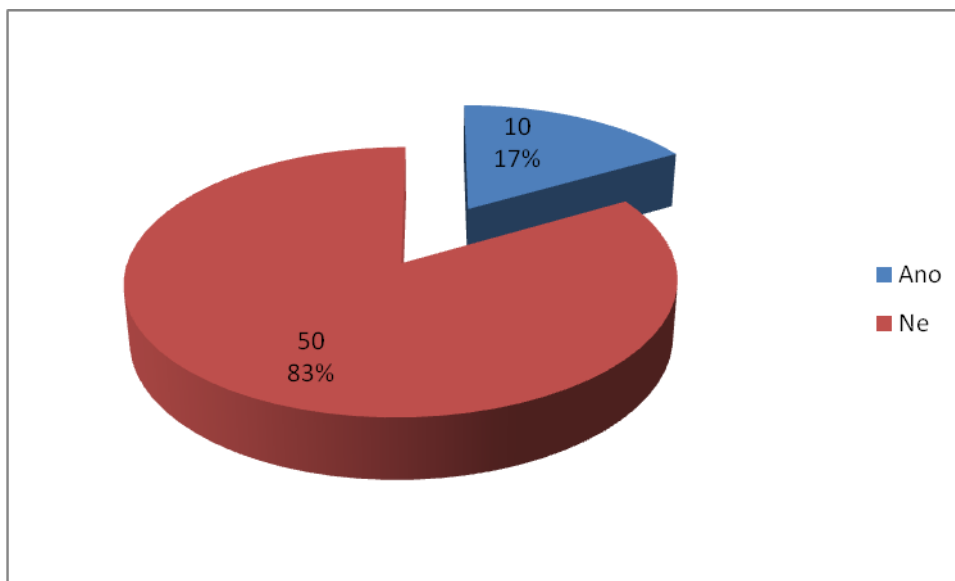
Nadpoloviční většina respondentek si myslí, že volnočasové aktivity pořádané azylovým domem pro matky s dětmi jsou pro ně samotné a jejich děti přínosné z různých důvodů. 24 žen odpovědělo, že neví, zda jsou tyto činnosti přínosné, pouze jedna respondentka uvedla, že nejsou přínosné.

Důvody, v čem jsou tyto činnosti přínosné, které uvedlo ve svých odpovědích 16 matek z počtu 35. Pět respondentek uvedlo přínos volnočasových aktivit, protože tam mají děti kamarády, 4 napsaly, že vidí přínos v rozvíjení dětí, ostatní odpovědi byly různé. Výhodu volnočasových aktivit shledaly v kvalitním trávení volného času, v učení se nových věcí, že se odreagují od starostí, není to jen každodenní stereotyp, děti se líp učí, protože to děti baví a jedna matka odpověděla, že jsou přínosné ve všem.

Tabulka č. 16: Počet matek, které navštěvují s dětmi kroužky mimo azylový dům

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	10	17
Ne	50	83
Celkem	60	100

Graf č. 21: Znázornění počtu matek navštěvujících s dětmi kroužky mimo azylový dům

Z celkového počtu 60 respondentek 50 uvedlo, že s dětmi žádný kroužek mimo azylový dům nenavštěvuje. Pouze 10 matek odpovědělo, že s dětmi nějaký kroužek navštěvují. Z

toho 3 matky z azylového domu v Uherském Brodě – DDM Uh. Brod, LUISA o. s., 6 matek z tohoto zařízení ve Zlíně – Salesiánský klub, Kavárna pro matky s dětmi, T-Klub, TJ Paseky, jedna matka z azylového domu Petrklíč ve Věskách – Tulip.

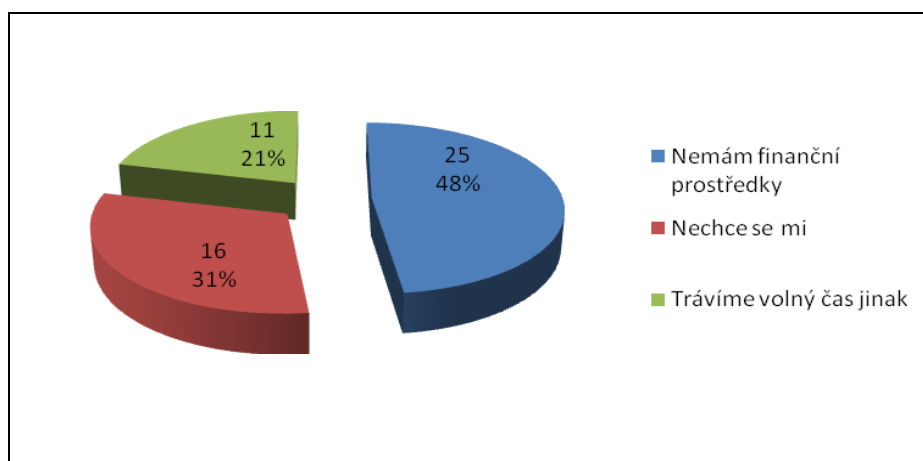
Navštěvují s dětmi tyto kroužky: pohybová průprava dětí, děti si hrají s interaktivními hračkami (tato činnost není kroužek, ale jedna respondentka to jako kroužek uvedla), základy práce s PC, výtvarný, taneční, fotbal, břišní tance, různé činnosti (tyto činnosti uvedla respondentka, jejíž dítě navštěvuje nízkoprahové zařízení Tulip, kde se mládež věnuje různým činnostem).

Všechny kroužky jsou zaměřeny na rozvoj zájmů v různých oblastech. Při vyhodnocování dotazníků mě zaujalo, že všechny matky, které se svými dětmi navštěvují kroužky, mají vzdělání vyšší, než základní. Tyto matky dokázaly reagovat na potřeby svých dětí a zajistit jim využití volného času.

Tabulka č. 17: Důvody, proč matky s dětmi kroužky nenavštěvují

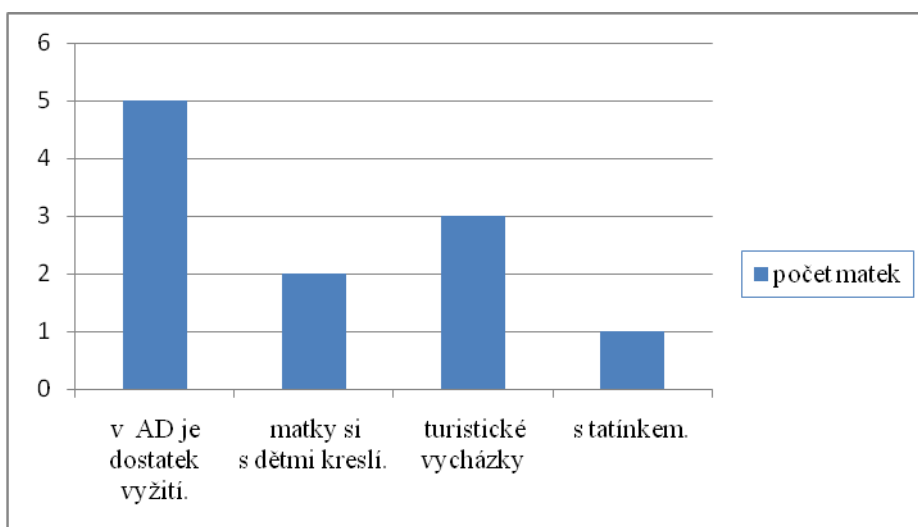
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Nemám finanční prostředky	25	48
Nechce se mi	16	31
Trávíme volný čas jinak	11	21
Celkem	52	100

Graf č. 22: Znázornění důvodů

Téměř polovina matek uvedla, že nemá na volnočasové aktivity svých dětí finanční prostředky. Zarazilo mě, že skoro třetina respondentek uvedla, že se jim nechce. Mám – li to chápat, že finanční prostředky mají, ale nechce se jim je na volnočasové aktivity používat, nebo jsou pohodlné aktivity pro sebe a své děti hledat. Deset matek, které s dětmi navštěvují zařízení pořádající volnočasové aktivity, na otázku neodpovědělo, protože byla pro matky, které žádné kroužky s dětmi nenavštěvují. Odpovědi 11 matek, které mi odpověděly, že tráví volný čas jinak, jsem graficky znázornila v grafu č. 23.

Graf č. 23 : Jiný způsob trávení volného času

Mimo tuto hlavní náplň mají za úkol zprostředkovávat kontakt se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, výchovné a vzdělávací činnosti, sociální poradenství, aktivizační činnosti.

Cílovou skupinou tvoří matky s nezaopatřenými dětmi (děti do 18 let, studenti do 26 let) a ženy v krizových nebo nepříznivých sociálních situacích převážně spojených se ztrátou bydlení.

AD OTROKOVICE

*Nový domov - Hlavní 1229, 765 02 Otrokovice, tel.: 577 932 388,
<http://www.otrokovice.caritas.cz/>*

Nový domov v Otrokovicích je nejmenší azylový dům ve Zlínském kraji s celkovou kapacitou 5 bytových jednotek. Je umístěn na okraji sídliště Trávníky, zde jsou v blízkosti mateřská i základní škola, MHD. Zřizovatelem je MěÚ Otrokovice, provozovatelem Charita sv. Anežky Otrokovice. Služby začal poskytovat v roce 1999. Uživatelky mají k dispozici klubovnu, hernu, návštěvní místnost a oplocenou zahradu za azylovým domem

AD ZLÍN

*Charitní domov pro matky s dětmi v tísni – SNP 4789,760 05 Zlín, tel.: 577 241 352,
<http://www.zlin.caritas.cz/chd.htm>*

Tento azylový dům poskytuje služby od roku 1997, zřizovatelem je Arcidiecézní charita Olomouc. Je umístěn uprostřed sídliště Jižní Svahy, v této lokalitě se nachází mateřská i základní škola, MHD. Celková kapacita je 10 bytových jednotek. V tomto zařízení je k využití herna a zahrada. Poskytuje služby nejdéle ve Zlínském kraji.

AD VSETÍN

*Azylový dům pro ženy a matky s dětmi o.p.s. – Hrbová 1561,755 01 Vsetín,
tel.:571 421 062, <http://azylovydum.cz/>*

Zřizovatelem azylového domu je město Vsetín, své služby poskytuje od roku 1999. Celková kapacita je 6 bytových jednotek, uživatelky mohou využít klubovnu a zahradu. Je umístěn v centru města, kde jsou dostupné mateřská i základní škola.

AD VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

Azylový dům pro matky s dětmi – Kpt. Zavadila 1345, 757 01 Valašské Meziříčí, tel.: 571 616 657, <http://valmez.caritas.cz/sluzby/azylovy-dum.htm>

Azylový dům je situován do okrajové části města Valašské Meziříčí, základní i mateřská škola jsou dostupné s pomocí MHD. Zřizovatelem je Arcidiecézní charita Olomouc, služby poskytuje od roku 2001. Celková kapacita je 12 bytových jednotek

AD KROMĚŘÍŽ

Azylové ubytování pro matky s dětmi a ženy v tísní – Havlíčkova 2995, 767 Kroměříž, tel.: 573 335 528, <http://charitakr.sweb.cz/azyl.html>

Největší azylový dům ve Zlínském kraji s celkovou kapacitou 26 bytových jednotek. Je specifický nejen svou velikostí, ale jako jediný nabízí ubytování i pro otce s dětmi. V době výzkumného šetření nebyl bohužel v tomto zařízení žádný otec s dětmi ubytován. Také jako jediný má pracovníci, která se věnuje volnočasovým aktivitám pro matky s dětmi. Služby poskytuje od roku 1999, zřizovatelem je Arcidiecézní charita Olomouc. Je umístěn na okraji města Kroměříž, mateřská i základní škola jsou dostupné s pomocí MHD.

AD UH. HRADIŠTĚ - VÉSKY

Petrklíč o.p.s., azylový dům pro ženy a matky s dětmi – Na Krajině 44, 686 01 Uh. Hradiště – Vésky, tel.: 572 503 675, <http://www.petrklicuh.cz/>

Celková kapacita azylového domu je 7 bytových jednotek. Toto zařízení je umístěno v klidné části města Uherské Hradiště – Veskách, je zde v blízkosti mateřská škola, základní škola je ve vedlejší vesnici, dostupná s pomocí MHD. Matky mohou využít hernu a malou zahradu u azylového domu. Zřizovatelem je MěÚ Uh. Hradiště, pracuje od roku 2006.

AD UHERSKÝ BROD

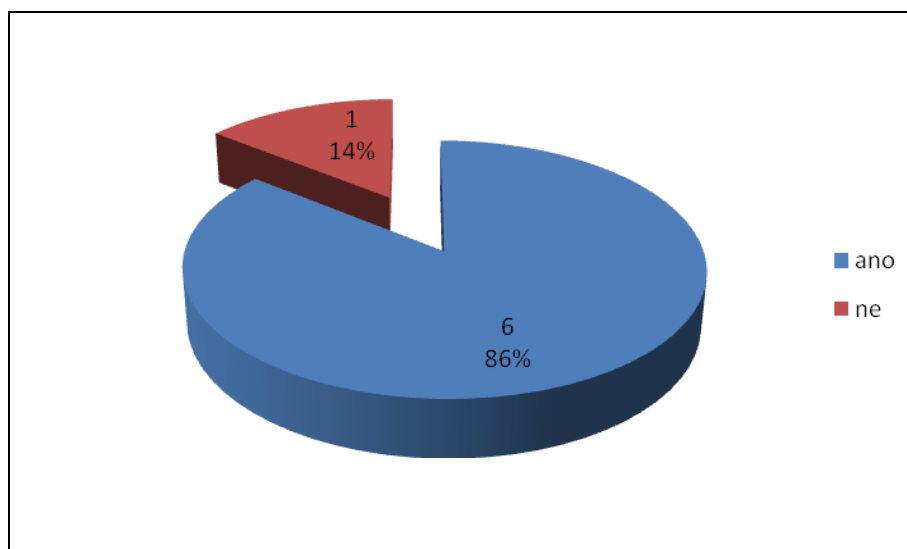
Azylový dům pro matky s dětmi v tísní – Pod Valy 664, 688 01 Uherský Brod tel.: 572 633 105, <http://uhbrod.caritas.cz/azylovy-dum-pro-matky-s-detmi-v-tisni/>

V azylovém domě je 7 bytových jednotek. Je zde k využití společenská místnost, herna a hřiště pro děti. Je umístěn v centru města Uherský Brod, v blízkosti se nachází jak mateřská, tak i základní škola. Zřizovatelem je Arcidiecézní charita Olomouc, služby poskytuje od roku 2000.

K výzkumnému šetření jsem využila dotazník, ve kterém jsem v otázkách č. 1-3 zjišťovala obecné informace o jednotlivých AD. Otázky č. 4 - 12 se týkaly volnočasových činností v AD. Otázka č. 13 zda má pořádání volnočasových činností nějaký význam a poslední otázka se týkala zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Otázky č. 1-3 a otázku č. 10 jsem rozepsala v jednotlivých charakteristikách AD ve Zlínském kraji.

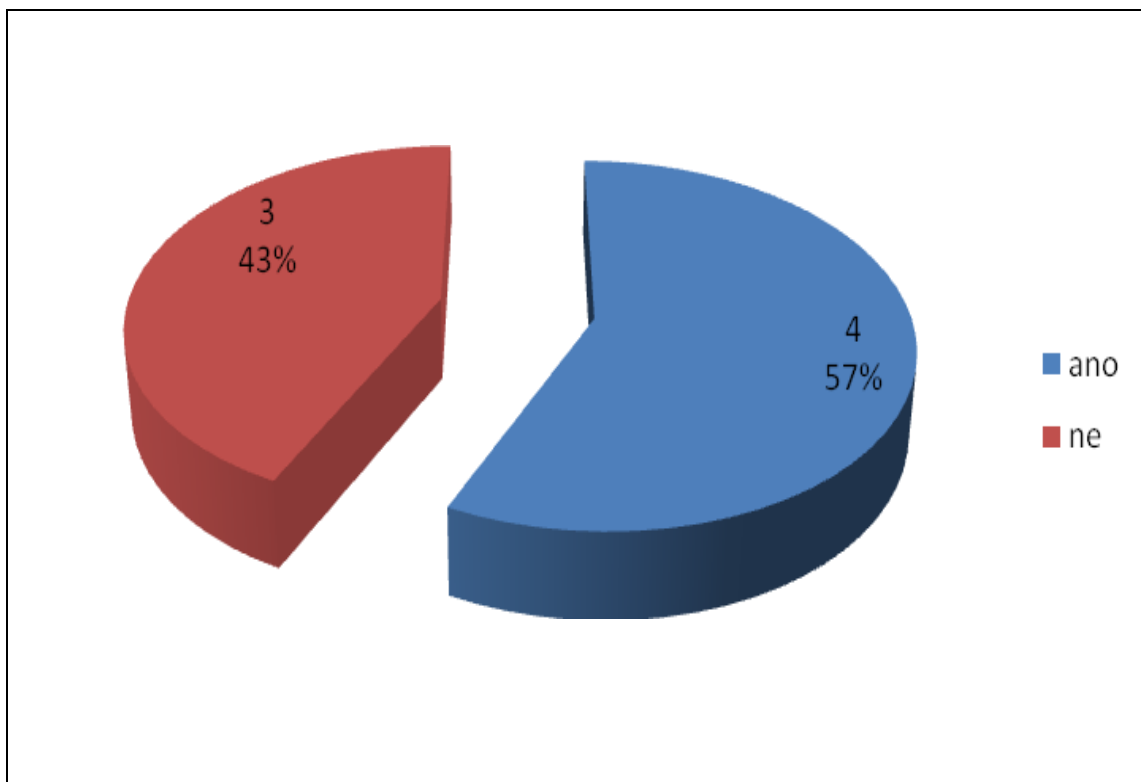
Graf č. 24: Počet azylových domů, které pořádají volnočasové činnosti pro matky s dětmi podle zaměstnanců

Z výzkumného šetření vyplývá, že 6 azylových domů ve Zlínském kraji pořádá volnočasové aktivity pro matky s dětmi a 1 azylový dům – konkrétně ve Zlíně, tyto aktivity nepořádá. Jako důvod mi uvedli, že do 01. 10. 2009 financování z projektu ESF přes KÚ Zlín, užívá-

telky se mohou účastnit akcí pořádaných Charitou Zlín (Fašank, Zahradní slavnost, Mikuláš).

Graf č. 25 :Počet azylových domů, které pořádají volnočasové aktivity zaměřené pouze na děti

Z odpovědí zaměstnanců vyplývá, že azylové domy ve Zlíně, Kroměříži a Vsetíně nepořádá žádné volnočasové aktivity určené pouze pro děti. Ostatní azylové domy pořádají tyto aktivity, konkrétně:

Uh. Brod - Den dětí, Mikuláš

Otrokovice - karneval, dětský den, čarodějnice, Mikuláš

Valašské Meziříčí - karneval, rozloučení s prázdninami, hlídání dětí

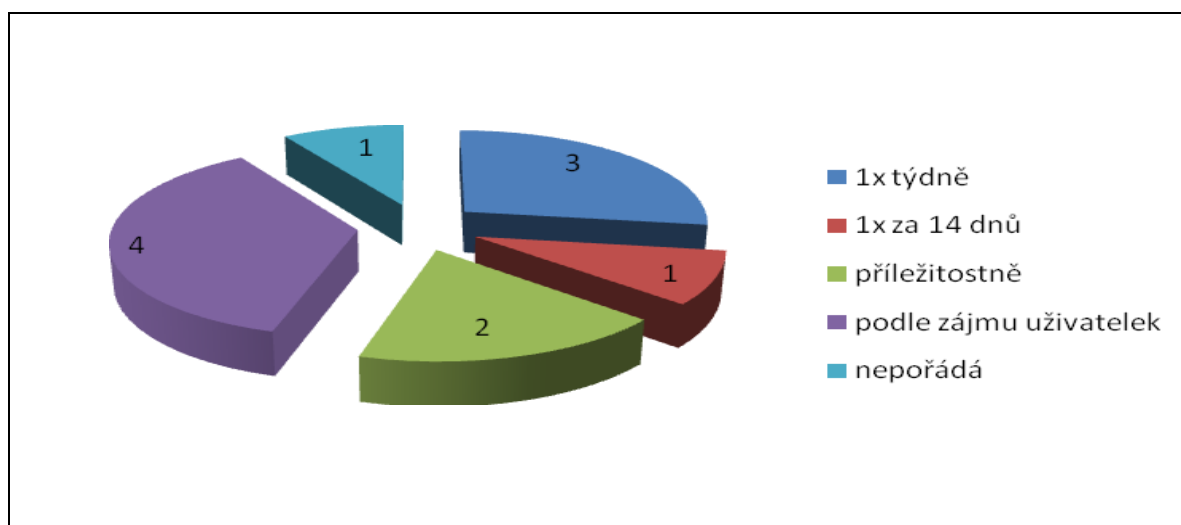
UH - Vésky - PC a výtvarné aktivity

Tabulka č. 18: Pořádání volnočasových aktivit v jednotlivých azylových domech podle zaměstnanců

AD	pravidelně	příležitostně	podle zájmu uživatelék
Otrokovice	ano	--	--
Zlín	--	--	--
Vsetín	ano	--	ano
Valašské Meziříčí	ano	--	--
Kroměříž	ano	--	ano
Uh. Hradiště-Vésy	--	ano	--
Uh. Brod	--	ano	ano

Graf č. 26 : Četnost pořádání volnočasových aktivit v jednotlivých azylových domech

Pouze jediný azylový dům ve Zlíně nepořádá podle odpovědí zaměstnanců volnočasové aktivity. Většina těchto zařízení pořádá volnočasové aktivity podle zájmu uživatelék. Jen 3 azylové domy je pořádají pravidelně a 2 pouze příležitostně.

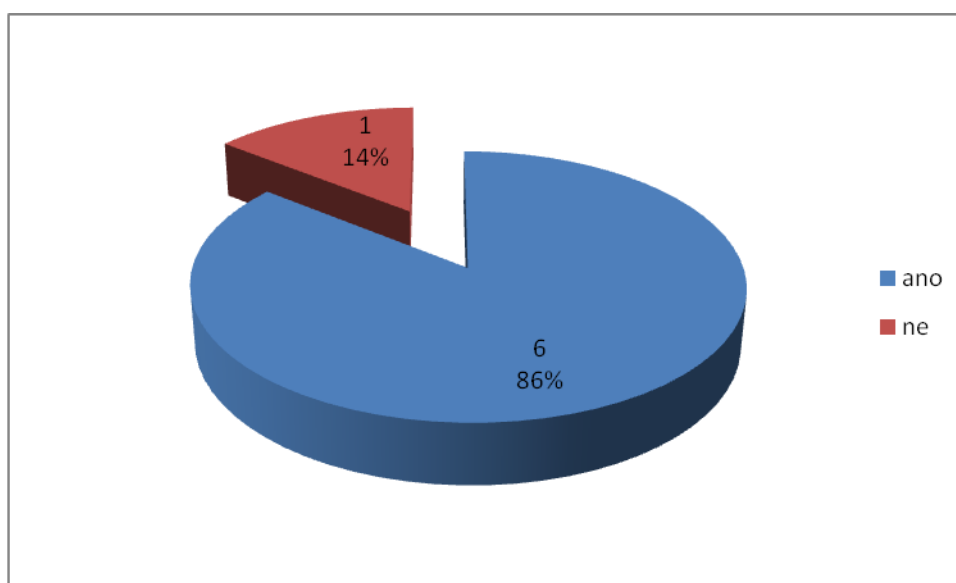
Tabulka č. 19: Přehled volnočasových činností pořádaných jednotlivými azylovými domy podle zaměstnanců

AD Otrokovice	AD Zlín	AD Valašské Meziříčí	AD Vsetín

pracovně technické	nepořádá	estetické činnosti	pracovně technické
estetické činnosti		sportovní	estetické činnosti
práce s PC			sportovní
výlety			práce s PC
kreativní tvoření			
AD Kroměříž	AD UH-Vésky		AD Uh. Brod
pracovně technické	pracovně technické	pracovně technické	pracovně technické
estetické činnosti	estetické činnosti	estetické činnosti	estetické činnosti
sportovní	práce s PC	sportovní	sportovní
práce s PC	Jiné (vaření, péče o domácnost)	práce s PC	práce s PC
jiné (VČ, SAČ)			

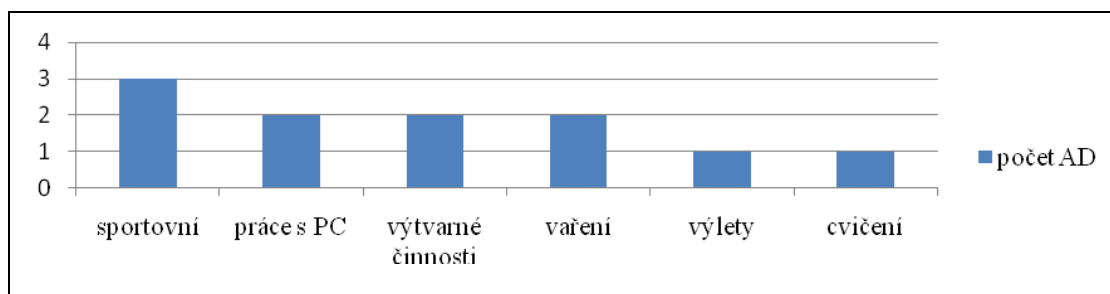
AD ve Zlínském kraji nabízejí svým uživatelkám různé volnočasové aktivity. Když jsem porovnala odpovědi matek a zaměstnanců, tak se ve většině činností pořádaných jednotlivými AD shodly. Jen odpovědi zaměstnanců a uživatelék ze Zlína nesouhlasí. V tomto AD byla při mém sběru dat nejhorší spolupráce s personálem. Bohužel se mi podařilo získat pouze jeden dotazník, který, jak mi bylo sděleno, byl vyplněn za všechny zaměstnance. Pouze jeden dotazník jsem získala také z AD ve Valašském Meziříčí, ale tam mi vedoucí AD napsala, že po konzultaci s ostatními zaměstnanci vyplnila jeden dotazník za všechny, protože se jejich odpovědi shodovaly 100%.

Graf č. 27: Počet azylových domů s pracovníci pro volnočasové aktivity pro matky s dětmi

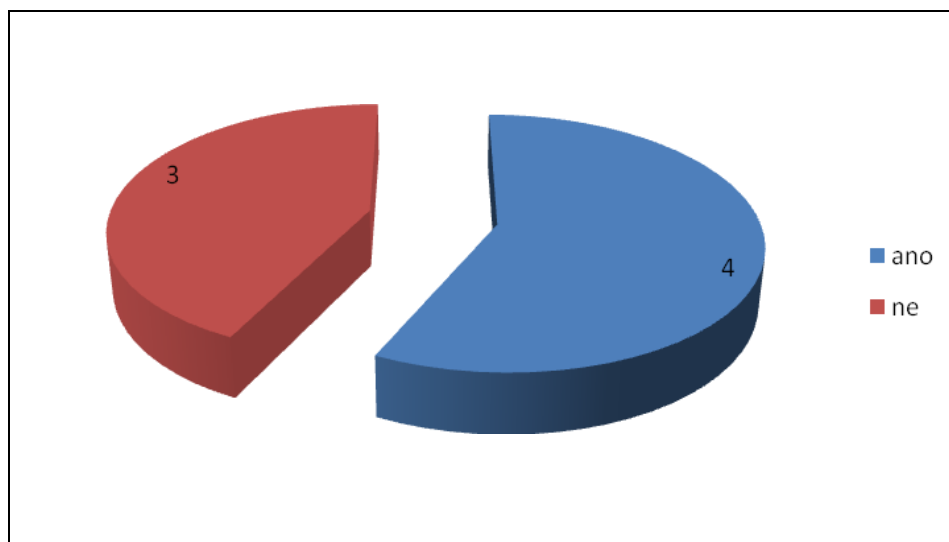
Pouze největší azylový dům ve Zlínském kraji, v Kroměříži má určenou pracovníci, která se věnuje volnočasovým aktivitám pro matky s dětmi. Ostatní zařízení určenou pracovníci nemají. Využívají k těmto aktivitám své zaměstnance popřípadě dobrovolníky, stážisty.

Graf č. 28: Zobrazení volnočasových činností podle zájmu matek

Zaměstnanci jednotlivých azylových domů uvedli, že nejvíce se matky s dětmi zajímají o sportovní činnosti, na této odpovědi se shodly tři azylové domy. Následuje práce s PC, výtvarné činnosti a vaření. Další oblast zájmu tvoří výlety a cvičení.

Graf č. 29: Spolupráce s organizacemi nabízející volnočasové aktivity

Spolupráce jednotlivých azylových domů s organizacemi, které nabízejí volnočasové aktivity, není u všech stejná. Organizace se, kterými jednotlivá zařízení spolupracují, jsou uvedeny zde. Nejdříve důvody tří azylových domů, které s organizacemi nespolupracují.

Otrokovice - nespolupracuje – poskytuje pouze kontakty, maminky nevyužívají.

Valašské Meziříčí - nespolupracuje, z finančních důvodů, spíše motivujeme k hledání aktivit.

Kroměříž – nespolupracuje, taktéž z finančních důvodů.

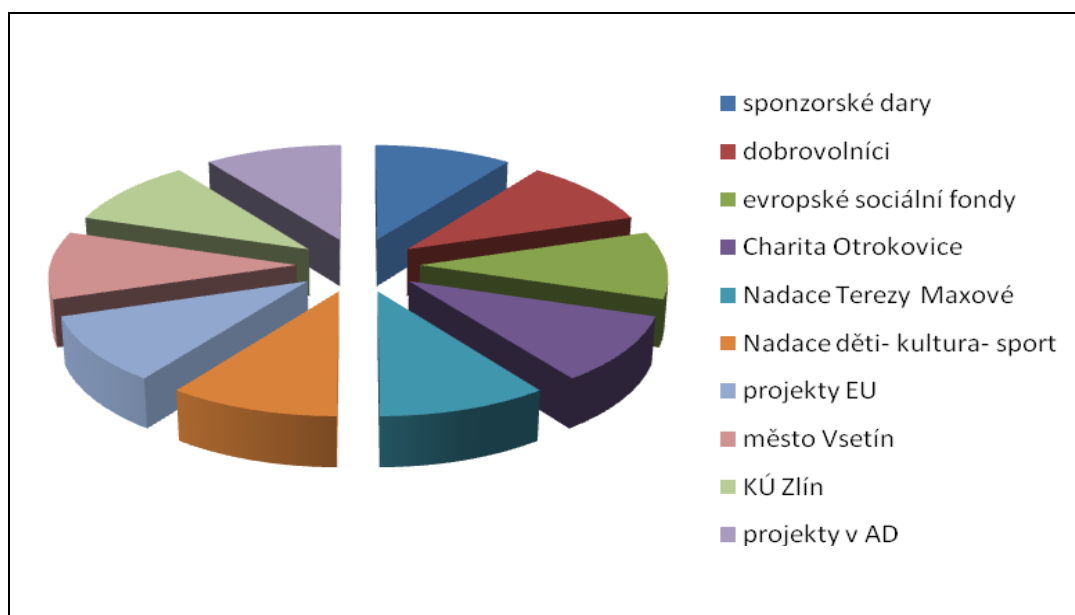
Vsetín – spolupracuje s Mateřským centrem Sluníčko.

UH-Vésky – spolupracuje s Rodinným centrem Akropolis, DDM Šikula.

Uh. Brod - spolupracuje s DDM Uh. Brod, Občanské sdružení Luisa.

Zlín – spolupracuje s T-Klubem (nizkoprahové zařízení).

Graf č. 30: Možnosti zajišťování finančních prostředků na volnočasové aktivity

Jednotlivé azylové domy zajišťují finanční prostředky na volnočasové aktivity pro matky s dětmi různým způsobem. Přehled je uveden v grafu č. 30. Všechna tato zařízení jsou zapojena do projektu „Poskytování služeb sociální prevence ve Zlínském kraji,“ který pomáhá sponzorovat i volnočasové aktivity pro matky s dětmi. Spolupracují s Nadací děti-kultura-sport, která jim pomáhá přispět na různé vybavení např. heren, zahrad apod. Nadace Terezy Maxové poskytuje prostředky na podporu všestranného rozvoje znevýhodněných dětí. Dalšími finančními prostředky, jako jsou sponzorské dary, jsou podporovány spíše jednorázové akce, jako například Den dětí.

Tabulka č. 20: Přínos volnočasových činností pro matky s dětmi

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
posílení vztahu matka- dítě	19	68
aktivní využití VČ s dětmi	3	11
práce v kolektivu, rozvoj zručnosti	4	14
ne, neřeší důvody ubytování v AD	1	4
do určité míry, spíše motivace, aby matky samy	1	3
celkem	28	100

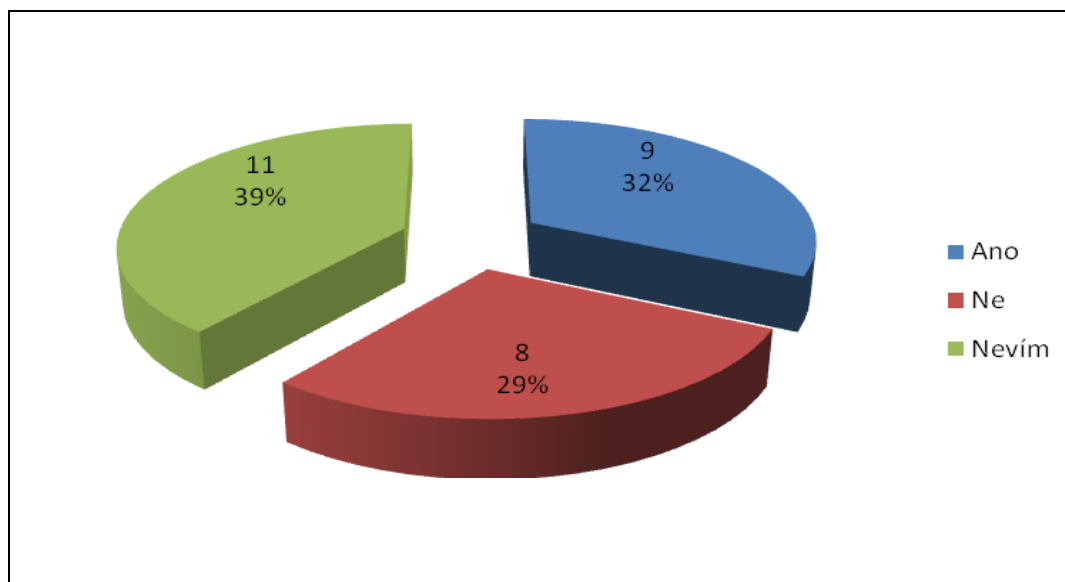
Přínos volnočasových aktivit pro matky s dětmi, spatřují zaměstnanci azylových domů v posílení vzájemného vztahu matka - dítě. Dále jsou volnočasové činnosti podle zaměstnanců přínosné, z důvodu práce v kolektivu a rozvoje zručnosti. Jiní zaměstnanci uvedli, že jsou přínosné pro aktivní využití volného času s dětmi. Další názor, že jsou přínosné jen do určité míry, spíše motivace, aby matky samy hledaly využití ve volném čase. Pouze jedna odpověď byla záporná, odůvodněná, že to neřeší důvody ubytování v tomto zařízení.

Tabulka č. 21: Změnil zákon o sociálních službách přístup Vašeho azylového domu k pořádání volnočasových aktivit?

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	9	32
Ne	8	29
Nevím	11	39

celkem	28	100
--------	----	-----

Graf č. 31: Změna přístupu k volnočasovým aktivitám dle zákona 108/2006 Sb.

Nejvíce zaměstnanců odpovědělo neví, následovala odpověď ano, téměř stejné množství respondentů odpovědělo ne. Kladná odpověď na otázku „ Změnil se ve Vašem azylovém domě přístup k pořádání volnočasových aktivit s účinností zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách?“, byla odůvodněna takto:

- nutná registrace+požadavky na vzdělání
- zaměření na matky ne na děti
- akce jsou dobrovolné- uživatelky je vyžadují, volnočasové aktivity nejsou základní činností azylového domu
- byly zúženy kompetence azylových domů se snahou, aby si uživatelky nevytvářely závislost na sociálních službách a naučily se využívat běžně dostupných jiných zdrojů
- cílová skupina matka, činnosti za přítomnosti matky, více problematické.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách bohužel nerozlišuje azylové domy pro matky s dětmi a pro muže, cílovou skupinou jsou dospělí lidé, kteří se ocitli v krizové situaci, ne děti. Proto musí být všechny volnočasové činnosti zaměřeny na matky s dětmi, pokud azy-

lový dům pořádá nějakou aktivitu pouze pro děti, musí činnost probíhat za přítomnosti matky.

5.3 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Zde jsou vyhodnoceny jednotlivé výzkumné otázky.

VO1: Jaké je složení matek žijících v azylových domech ve Zlínském kraji z hlediska věku, rodinného stavu a vzdělání?

Z výzkumného šetření vyplývá, že v době, kdy probíhal sběr dat, bylo v azylových domech ve Zlínském kraji ubytováno nejvíce matek ve věku 31-35 let, nejčastěji měly dvě děti, byly svobodné a měly ukončené střední vzdělání bez maturity. To byla větší část matek, dále zde byly matky především se základním vzděláním, ale i jedna vysokoškolačka. Nejmenší skupinu tvořily matky nad 36 let. Nejmenší počet dětí bylo 1 dítě a největší počet byl 6 dětí. Většina z matek přišla o bydlení a využila možnosti pobytu v azylovém domě.

VO2: Jakým způsobem tráví matky s dětmi volný čas?

Matky nejčastěji společně s dětmi tráví volný čas každý den a ve většině případů i celý den. Což je samozřejmě spojeno, jak jsem již uvedla s věkem dítěte. Nejobvyklejší způsob jsou procházky, tato činnost je prospěšná nejen pro posílení fyzické kondice, ale také z hlediska přírodovědného. Bohužel další nejčastěji vykonávanou činností ve volném čase, je sledování televize. Tato aktivita by mohla být nebezpečná, nejen z důvodu výběru vhodných pořadů, ale také pro nedostatek pohybu. Dítě často u televize nekontrolovaně přijímá potravu, zejména různé pochutiny. Tak si může vypěstovat závislost na jídlo u televize. Později se tohoto zlovyku bude těžko zbavovat, může to přinést i zdravotní komplikace v podobě obezity. Třetí nejčastěji využívanou aktivitou jsou volnočasové činnosti v azylovém domě. Matky s dětmi je rády využívají a samy jejich pořádání vyžadují. Mají zájem zejména o vaření a vedení domácnosti, práci s PC.

VO3: Co pro matky volný čas znamená?

Pro většinu matek znamená volný čas, ten čas, který tráví se svými dětmi. Pro matku, jenž je sama s dítětem je těžké najít si volný čas pouze pro sebe. Různé činnosti, kterými se ženy s dětmi ve volném čase zabývají, přispívají k narušení každodenního stereotypu - péče o děti a domácnost. To jakým způsobem matky s dětmi volný čas tráví, závisí také na rozvoji schopností a dovedností, které člověk buduje po celý život. Nebyl-li v mládí veden k účel-

nému využití volného času, nebude tomu tak ani v dospělosti. Volný čas tvoří velkou část našeho života a jeho smysluplné využití vede nejen k osobnostnímu a sociálnímu rozvoji osobnosti, získání nových zkušeností, ale také k odpočinku, zábavě a rozvoji osobnosti. Děti, které žijí se svými matkami v azylových domech, jsou často vystaveny různým zátěžovým situacím v rodině, ve škole, s vrstevníky. Zájmové kroužky jim pomáhají překonat obtížné situace úspěchem v jiných aktivitách. Úspěch zvyšuje dětem sebevědomí a sebevědomé dítě dokáže lépe překonávat obtížné situace.

VO4: Zda AD volnočasové aktivity pořádá a na co jsou zaměřeny, jakým způsobem financovány?

Azylové domy ve Zlínském kraji pořádají volnočasové aktivity, které jsou zaměřeny různým směrem, nejvíce na rukodělné činnosti, práci s PC, estetické činnosti, sportovní činnosti. Na těchto činnostech se shodly matky i zaměstnanci jednotlivých azylových domů. Tyto činnosti jsou financovány z různých zdrojů. Většina těchto zařízení ve Zlínském kraji je zapojena do projektu Evropského sociálního fondu. Projekt je zaměřen na poskytování vybraných sociálních služeb, zejména služeb sociální prevence dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Zlínský kraj tímto projektem řeší zajištění výše uvedených služeb osobám sociálně vyloučeným nebo ohroženým sociálním vyloučením na celém území Zlínského kraje. Období realizace je od 04/2009 do 09/2012.

Cílové skupiny projektu:

- Rodiny s dětmi
- Děti, mládež a mladí dospělí
- Osoby bez přístřeší
- Oběti domácího násilí
- Osoby se zdravotním postižením
- Osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

(Zlínský kraj, 2009)

Další možnosti zajišťování finančních prostředků jsou sponzorské dary, Charita, různé Nadace, dobrovolníci.

VO5: O jaké činnosti mají matky s dětmi největší zájem, zda využívají i jiné možnosti trávení volného času?

Matky mají největší zájem o práci s PC, výlety a výtvarné činnosti. Z pohledu zaměstnanců jsou to sportovní činnosti, práce s PC a výtvarné činnosti. Počítač využívají ženy k hledání zaměstnání a bydlení, také k posílání sms zpráv. O výlety mají zájem zejména z důvodů ekonomických, protože v azylových domech jsou ubytovány ve většině případů matky samoživitelky. Tyto si nemohou dovolit jezdit s dětmi na výlety například do zoologické zahrady. Výtvarné činnosti umožňují ženám vytvářet pomocí různých technik dekorace do bytu a malé dárky. Překvapilo mě, že žádná matka nevedla, že například ráda pracuje na zahrádce, většina těchto zařízení má zahradu, ale nevyužívá ji k těmto činnostem. Vzdělávací činnosti uvedlo jen malé množství matek. Ne všechny matky mají zájem ve volném čase s dětmi něco dělat. Návštěvy volnočasových aktivit mimo azylový dům, jako jiné možnosti trávení volného času, využívá jen malý počet matek. Z celkového počtu 60 respondentek to bylo pouze 10 žen. Zařízení, které pořádá volnočasové aktivity, nenavštěvují zejména z finančních důvodů.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se zaměřila na volný čas matek s dětmi žijících v azylových domech ve Zlínském kraji. Touto oblastí jsem se zajímala především proto, že v současné době se stále zvyšují náklady na provoz domácnosti a nejistota v zaměstnání. Z důvodu krize se neustále mění sociální politika státu, pozměňují se sociální dávky, na kterých jsou mnohdy osamělé matky s malými dětmi závislé. Zvyšuje se agresivita ve společnosti a vzrůstá počet sociálně patologických jevů. Matky se často ocitnou v situaci, kdy je pro ně řešením, využít pomoc a zázemí poskytované azylovým domem.

Volný čas je pro každého člověka důležitý zejména z důvodu kvalitního odpočinku po práci, zábavy a rozvoje osobnosti. Matky by měly své děti naučit kvalitně využít volný čas, protože pokud se tomu nenaučí v dětství, už nikdy si tyto správné návyky neosvojí. Volnočasové aktivity nabízejí řadu různých zaměření a jsou významné především jako prevence sociálně patologických jevů. U dětí žijících se svými matkami v azylových domech je kvalitní trávení volného času zvláště důležité, protože jsou mnohdy vystaveny krizovým situacím, na něž jim tyto aktivity pomáhají zapomenout.

Cílem bakalářské práce bylo zmapování a využití volného času matek s dětmi žijících v azylových domech ve Zlínském kraji. Jakým způsobem tento čas tráví a jaké aktivity pro sebe a své děti vybírají.

Teoretickou část jsem zaměřila na objasnění pojmů a teorie související s tematikou volného času, rodiny a azylových domů.

V praktické části jsem pomocí dotazníkového šetření hledala odpovědi na výzkumné otázky směřující k výzkumnému cíli a dílčím cílům.

Z výzkumného šetření jsem zjistila, že matky, které žijí v azylových domech ve Zlínském kraji, mají zájem s dětmi kvalitně trávit volný čas. Příležitostně navštěvují volnočasové aktivity, které jim nabízejí jednotlivé azylové domy, především z finančních důvodů. Tyto aktivity pomáhají rozvíjet tvořivost a přispívají, k upevnění vztahu matka - dítě. Kromě práce s počítačem matky nevyhledávají žádné vzdělávací činnosti. Nabídka jednotlivých domů je velmi různorodá, je to ovlivněno především finančními možnostmi. Pouze 6% matek navštěvuje se svými dětmi kroužek mimo tato zařízení. Tyto ženy měly vyšší než základní vzdělání a chtěly, aby ony samy a jejich děti navázaly kontakty i mimo azylový dům.

Přínos mé bakalářské práce vidím především ve zjištění, o jaké volnočasové aktivity mají matky s dětmi největší zájem. Výsledky výzkumného šetření mohou využít pracovníci jednotlivých azylových domů pro rozšíření těchto aktivit. Dále může sloužit k seznámení veřejnosti, či budoucích klientek, s posláním a nabídkou jednotlivých azylových domů ve Zlínském kraji, i když volnočasové aktivity nejsou hlavní náplní těchto zařízení.

Na závěr bych chtěla uvést, že díky této bakalářské práci jsem získala všeobecný přehled o problematice, týkající se volného času a azylových domů pro matky s dětmi. Absolvovala jsem odbornou stáž v azylovém domě v Uh. Brodě, kde jsem si mohla vyzkoušet dvě volnočasové aktivity pro matky s dětmi a obeznámit se s chodem tohoto zařízení. Osobně jsem navštívila většinu, azylových domů a mohla jsem se seznámit s jejich vybavením a fungováním. Velmi mě překvapilo, jaký musí mít zaměstnanci jednotlivých zařízení přehled, s jakými problémy se na ně uživatelky obracejí, co všechno musí řešit. Volnočasové aktivity dávají matkám a dětem, alespoň na chvíli zapomenout na důvody, pro které do azylového domu přišly.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] BECHYŇOVÁ, V., KONVIČKOVÁ, M., *Sanace rodiny*. Praha: Portál, 2008.

ISBN 978-80-7367-392-5

[2] CELÁ, J., *Kapitoly z teorie výchovy*. Zlín: UTB, 2006.

ISBN 80-7318-504-0

[3] ČÁP, J., *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. Praha: ISV, 1996.

ISBN 80-85866-15-3

[4] GAVORA, P., *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000.

ISBN 80-85931-79-6

[5] HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogika volného času*. Praha. UK, 2003. ISBN 80-7290-128-1

[6] HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1

[7] HOFBAUER, B., *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004.

ISBN 80-7178-927-5

[8] CHRÁSKA, M., *Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1369-4

[9] KAVANOVÁ, A., CHUDÝ, Š., *Výchova a volný čas-Vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Zlín: UTB, 2005. ISBN 80-7318-266-1

[10] KRAUS, B., *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. .

ISBN 978-80-7367-383-3.

[11] KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V., et al., *Prostředí – Člověk – Výchova K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2

[12] MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H., *Hodnocení ohroženého dítěte v kontextu plánování péče*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-739-8

[13] NAKONEČNÝ, M., *Základy psychologie*. Praha: Academia, 1998.

ISBN 80-200-0689-3

[14] PÁVKOVÁ, J., *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6

[15] PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6

[16] SPOUSTA, V., et al., *Metody a formy výchovy ve volném čase*. Brno: MU, 1998.

ISBN 80-210-1275-7

[17] VYKOPALOVÁ, H., *Krize a psychosociální pomoc*. Zlín: UTB, 2007.

ISBN 978-80-7318-621-0

[18] ŠERÁK, M., *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009.

ISBN 978-80-7367-551-6

Internetové zdroje:

[1] Azylový dům Petrklíč.[online] In: základní informace [cit. 01. 04. 2011]

URL:< <http://www.petrklicuh.cz>>

[2] Azylové domy.[online] In: azylové domy. 2004. [cit. 2. 4. 2011].

URL:

<http://old.charita.cz/article.asp?nArticleID=304&nDepartmentID=177&nLanguageID=1>

[3]Vliv rodiny na rozvoj osobnosti člověk. In Psychologie v teorii a praxi[online]. 2009.

[cit. 10. 04. 2011].

URL: <<http://rudolfkohoutek.blog.cz/0912/vliv-rodiny-na-rozvoj-osobnosti-cloveka>>

[4] Volný čas a prevence u dětí a mládeže. In MŠMT [online]. 2002. [cit. 21.04.2011]

URL:<<http://www.msmt.cz/socialni-programy/volny-cas-a-prevence-u-deti-a-mladeze?highlightWords=mládež+volný+čas>>

[5] Úmluva o právech dítěte 104/1991 Sb. In dětská práva [online]. 2011. [cit. 10.04.2011]

URL:<<http://www.detskaprava.cz/soubory/umluva.pdf>>

[6] Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. In MPSV[online]. 2011.

[cit. 21.04.2011] URL: < http://www.mpsv.cz/files/clanky/7372/108_2006_Sb.pdf >

[7] Projekt poskytování prevence sociálních služeb. In Zlínský kraj [online]. 2009.

[cit. 21.04.2011]

URL: <<http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=74212&doctype=ART>>

[8] Typy volnočasových aktivit. In Informační a vzdělávací portál školství Zlínského kraje.[online]. 2004. [cit. 03.05.2011]

URL: <<http://www.zkola.cz/zkedu/rodiceaverejnost/volnycas/1903.aspx>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AD	Azylový dům, Azylové domy
DDM	Dům dětí a mládež
MHD	Městská hromadná doprava
MC	Význam třetí zkratky.
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
MU	Masarykova univerzita
Sms	Z anglického short message system – služba krátkých zpráv
SAC	Sociálně aktivační činnosti pro rodiny s dětmi
tj	To je
UK	Karlova univerzita
VČ	Výtvarné činnosti
VO	Výzkumná otázka

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1 Schéma podmínek působících na vývoj osobnosti (Čáp, 1996, s. 39)	23
Obr. č. 2 Mapa Zlínského kraje.....	57
Graf č. 1 Věk matek.....	36
Graf č. 2 Věkové zastoupení v jednotlivých azylových domech ve Zlínském kraji.....	37
Graf č. 3 Znázornění počtu dětí jednotlivých matek.....	38
Graf č. 4 Znázornění rodinného stavu matek.....	39
Graf č. 5 Přehled nejvyššího dosaženého vzdělání matek.....	40
Graf č. 6 Znázornění důvodů pobytu matek v azylovém domě	41
Graf č. 7 Přehled délky pobytu matek v azylovém domě.....	42
Graf č. 8 Přehled činností matek s dětmi ve volném čase	43
Graf č. 9 Volný čas – jeho význam pro matky.....	44
Graf č. 10 Společné trávení volného času.....	45
Graf č. 11 Volný čas, který matky denně tráví se svými dětmi.....	46
Graf č. 12 Nabídka volnočasových činností v azylových domech podle matek.....	47
Graf č. 13 Volnočasové aktivity ve všech azylových domech ve Zlínském kraji.....	48
Graf č. 14 Pořádání volnočasových aktivit v azylových domech.....	49
Graf č. 15 Přehled návštěvnosti činností	50
Graf č. 16 Frekvence pravidelné návštěvnosti činností v azylových domech.....	51
Graf č. 17 Přehled činností, o které mají matky s dětmi zájem.....	51
Graf č. 18 Spokojenost s nabídkou v AD.....	52
Graf č. 19 Činnosti, o které by matky rozšířily nabídku.....	53
Graf č. 20 Význam volnočasových činností pro matku a děti.....	53
Graf č. 21 Počet matek navštěvující s dětmi kroužky mimo azylový dům.....	54
Graf č. 22 Znázornění důvodů	55
Graf č. 23 Jiný způsob trávení volného času.....	56
Graf č. 24 Počet azylových domů, které pořádají volnočasové aktivity pro matky s dětmi..	60
Graf č. 25 Počet azylových domů, které pořádají volnočasové aktivity zaměřené na děti.	61
Graf č. 26 Četnost pořádání volnočasových aktivit v jednotlivých azylových domech..	62
Graf č. 27 Počet AD s pracovníci pro volnočasové aktivity pro matky s dětmi	63
Graf č. 28 Zobrazení volnočasových činností podle zájmu matek.....	64
Graf č. 29 Spolupráce s organizacemi nabízejícími volnočasové aktivity.....	64

Graf č. 30 Možnosti zajištění finančních prostředků na volnočasové aktivity.....	65
Graf č. 31 Znázornění přínosu volnočasových aktivit.....	67
Graf č. 32 Změna přístupu k volnému času.....	67

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Věk matek žijících s dětmi v azylových domech ve Zlínském kraji.....	36
Tabulka č. 2 Počet dětí jednotlivých matek.....	37
Tabulka č. 3 Rodinný stav matek	38
Tabulka č. 4 Nejvyšší dosažené vzdělání matek.....	39
Tabulka č. 5 Důvody pobytu matek v azylových domech.....	41
Tabulka č. 6 Délka pobytu matek v azylovém domě.....	42
Tabulka č. 7 Význam pojmu volný čas.....	44
Tabulka č. 8 Volný čas trávený s dětmi.....	45
Tabulka č. 9 Volný čas trávený denně s dětmi.....	46
Tabulka č. 10 Nabídka činností pro využití volného času.....	47
Tabulka č. 11 Přehled volnočasových činností v jednotlivých AD ve Zlínském kraji....	48
Tabulka č. 12 Frekvence pořádání volnočasových aktivit.....	49
Tabulka č. 13 Návštěvnost volnočasových aktivit.....	50
Tabulka č. 14 Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit v A.....	52
Tabulka č. 15 Přínos volnočasových aktivit.....	53
Tabulka č. 16 Počet matek, které navštěvují s dětmi kroužky mimo AD	54
Tabulka č. 17 Důvody, proč matky s dětmi kroužky nenavštěvují.....	55
Tabulka č. 18 pořádání volnočasových aktivit v jednotlivých AD.....	61
Tabulka č. 19 Přehled volnočasových činností v jednotlivých AD.....	62
Tabulka č. 20 Přínos volnočasových aktivit.....	66
Tabulka č. 21 Změnil zákon o sociálních službách přístup Vašeho azylového domu k pořádání volnočasových aktivit?.....	66

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1 - dotazník pro matky

Příloha P2 dotazník pro zaměstnance

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO MATKY

Dobrý den,

jsem studentkou 3. ročníku UTB ve Zlíně, Fakulty humanitních studií – obor sociální pedagogika. Obracím se na Vás s žádostí, o vyplnění dotazníku, který je zcela anonymní a bude sloužit pouze pro výzkum k bakalářské práci na téma „Trávení volného času matek s dětmi v azylových domech“.

Odpověď označte X

1. Kolik je Vám let?

- do 25 let   26-30 let   31-35 let   36 a více let

2. Kolik máte dětí?

- 1   2   3   více
.....

3. Jaký je Váš rodinný stav?

- svobodná   vdaná   rozvedená   vdova

4. Jaké je Vaše vzdělání?

- základní   střední bez maturity   střední s maturitou   vysokoškolské

5. Uveďte důvod Vašeho pobytu v azylovém domě?

- finanční důvody   ztráta bydlení   problémy doma
 ukončení pobytu v jiném azylovém domě   jiný, uveďte jaký.....

6. Jak dlouho bydlíte v azylovém domě?

- 1-3 měsíce   půl roku   déle, uveďte, jak dlouho.....

7. Jak nejčastěji trávíte s dětmi volný čas? (označte více odpovědí)

- díváme se na televizi   čteme si knížky   chodíme na procházky
 kreslíme si   hrajeme hry   využíváme činnosti v azylovém domě

navštěvuji s dětmi zařízení, které poskytuje volnočasové aktivity

jiné, uveďte jaké

.....

8. Co pro Vás volný čas znamená?

čas, který strávím s dětmi   čas, kdy se chci věnovat jen sama sobě

čas, kdy nemusím nic dělat   .....

9. Jak často s dětmi trávíte společně volný čas?

každý den   jen o víkendu   netrávíme ho společně

10. Kolik volného času denně trávíte společně s dětmi?

1-2 hodiny   1-3 hodiny   celé odpoledne   celý den   žádný

11. Nabízí azylový dům činnosti pro využití volného času?

ano   ne   nevím

12. Pokud ano, jaké činnosti? (označte více odpovědí)

výtvarné činnosti (kreslení, keramika,...)

vzdělávací činnosti (přednášky, jazykové vzdělávání, doučování dětí,...)

sportovní činnosti (sportovní hry, turistika,...)

rukodělné činnosti (pletení, šití, vaření,...)

přírodovědné činnosti (práce na zahradě, chovatelství,...)

estetickovýchovné činnosti (hra na hudební nástroj, literatura, film, divadlo,...)

práce s počítačem

výlety

jiné .....

13. Jak často azylový dům činnosti pořádá?

pravidelně a to,   ◦ 1x za týden   ◦ 1x za 14 dnů   ◦ 1x za měsíc

příležitostně

podle zájmu uživatelů

14. Jak často tyto činnosti navštěvujete?

- pravidelně a to,   ◦ 1x za týden   ◦ 1x za 14 dnů   ◦ 1x za měsíc
- příležitostně
- nenavštěvuji je

15. O jaké činnosti máte největší zájem?

- výtvarné činnosti (kreslení, keramika,...)
  - vzdělávací činnosti (přednášky, jazykové vzdělávání, doučování dětí,...)
  - sportovní činnosti (sportovní hry, turistika,...)
  - rukodělné činnosti (pletení, šití, vaření,...)
  - přírodovědné činnosti (práce na zahradě, chovatelství,...)
  - estetickovýchovné činnosti (hra na hudební nástroj, literatura, film, divadlo,...)
  - práce s počítačem
  - výlety
  - jiné
- .....

16. Jste spokojena s nabídkou volnočasových činností v azylovém domě?

- ano, rozšířila bych ji o .....
- ne, rozšířila bych ji o.....

17. Myslíte si, že jsou volnočasové aktivity pořádané azylovým domem pro Vás a Vaše děti přínosné?

- ano, jsou přínosné v .....
- ne, nejsou přínosné, protože.....
- nevím

18. Navštěvujete s dětmi kroužky v jiném zařízení než v azylovém domě?

- pokud ano, uveďte název zařízení
- .....

ne

19. Jaký kroužek v tomto zařízení s dětmi navštěvujete?

.....

20. Pokud žádný kroužek nenavštěvujete, uveďte proč?

nemám finanční prostředky   nechce se mi

trávíme volný čas jinak, uveďte jak.....

Děkuji za Váš čas.

Marie Horňáková

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO ZAMĚSTNANCE

Dobrý den,

jsem studentkou 3. ročníku UTB ve Zlíně, Fakulty humanitních studií – obor sociální pedagogika. Obracím se na Vás s žádostí, o vyplnění dotazníku, který je zcela anonymní a bude sloužit pouze pro výzkum k mé bakalářské práci na téma „Trávení volného času matek s dětmi v azylových domech“.

(označit x můžete i více odpovědí)

1. Název a adresa azylového domu (AD), ve kterém pracujete.

.....

2. Kdo je zřizovatelem Vašeho AD a od kterého roku poskytujete služby?

.....

3. Jaká je kapacita Vašeho AD? .....

4. Poskytujete Váš AD volnočasové aktivity pro matky s dětmi?

ano

ne

5. Poskytujete Váš AD volnočasové aktivity určené pouze pro děti?

pokud ano, jaké.....

ne

6. Jak často aktivity pořádáte?

pravidelně a to,   ◦ 1x za týden   ◦ 1x za 14 dnů   ◦ 1 x za měsíc

příležitostně

podle zájmu uživatelék

7. Na jaké činnosti se především zaměřujete?

pracovní-technické činnosti

přírodovědné činnosti

estetické činnosti

- sportovní a turistické činnosti
- společenskovední činnosti
- práce s PC
- jiné, uveďte jaké.....

8. Máte v AD určenou pracovníci, která se věnuje pouze volnočasovým aktivitám pro matky s dětmi?

- ano
- ne

9. O jaké aktivity je ze strany uživatelů největší zájem?

.....

10. Máte v AD prostory pro volnočasové aktivity?

- klubovnu
- hernu
- hřiště
- nemáme

11. Spolupracujete s organizacemi, které volnočasové aktivity nabízí?

- ano, uveďte se kterými.....
- ne, uveďte proč.....

12. Jakým způsobem získáváte finanční prostředky na volnočasové aktivity?

.....

13. Má podle Vás pořádání volnočasových aktivit pro matky s dětmi žijící ve Vašem AD význam?

- ano, uveďte jaký.....
- ne, uveďte, proč nemá.....

14. Změnil se ve Vašem AD přístup k pořádání volnočasových aktivit s účinností zákona č. 108/2006Sb., o sociálních službách?

ano, uveďte jak .....

ne

nevím

Děkuji za Váš čas.

Marie Horňáková